КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

Народній часопис для Ґенерал-Ґубернаторства

Ч. 67. Краків, 22. липня 1940. Рік І.

„Krakauer Nachrichten“
Ukrainische Volkszeitung
für das
General-Gouvernement

Adresse der Redaktion:
„Krakauer Nachrichten“
Krakau, Orzeszkowagasse 7. II
Fernsprecher 104-81.

Adresse der Administration:
Krakau, Karmeliterstrass 34 II
Fernsprecher 230-39

30 сот.

ПЕРЕДПЛАТА
в краю і закордоном:
місячно 3 зол. 50 сот.
чвертьрічно 10 зол. 50 сот.
піврічно 20 золотих
річно 40 золотих
Курс 1 нім. марки 2 зол.
Адреса Редакції: Краків, Ожешкової 7, тел. 104.81
Адреса: Адміністр. Краків, Кармелітська 34, тел. 230-39
Дирекції: ч. тел. 137-42

ВИХОДИТЬ В ПОНЕДІЛОК, СЕРЕДУ І ПЯТНИЦЮ

Нові джерела нафти в Україні

НА ПОЛТАВЩИНІ ЗНАЙДЕНО НОВІ ДЖЕРЕЛА НАФТИ.

В Україні, на Полтавщині, 20 км. від Лубнів, працювала впродовж двох років ґеольоґічна комісія. У висліді, підчас верчення в останніх днях натрапили на багаті джерела нафти.

—о—

Наступ на Анґлію

ЗАТОПЛЕННЯ 30.000 ВОРОЖОГО ТОНАЖУ. — ЗАЙНЯТТЯ ФРАНЦУСЬКОГО ОСТРОВА.

Берлін, 19. 7. — Начальна команда німецької армії повідомляє, що німецькі воєнні кораблі затопили 30.000 ворожого тонажу. Врешті німецькі війська зайняли французький остров Кесан.

Німецькі боеві літаки бомбардували анґлійські військові обєкти, летунські майдани, промислові осередки й пристані в полудневій і середущій Анґлії. На летунському майдані Танбрідж Велс, в промислових заведеннях Естон 1 в пристані Портленд бомби спричинили пожежі. Поцілено бомбами і фабрику зброї в Ґрінок.

У часі наступу в каналі вспіли німецькі війська затопити один корабель, а два важко ушкоджено.

Ворожі літаки кружляли понад рейнськую смугою Поруря та німецька протилетунська артилерія примусила їх до втечі. В околиці Шербурґа зістрілено один ворожий літак.

Крім того німецькі літаки бомбардували ворожі пристані в Турні в північній Шкотії. Водночас бомбардовано анґлійський військовий табор на південь від Скапа Фляв.

Безупинні налети італійських летунів

ПОЖВАВЛЕНА ДІЯЛЬНІСТЬ ІТАЛІЙСЬКОГО ЛЕТУНСТВА. — ПОВІТРЯНІ БОЇ НАД МАЛЬТОЮ Й АЛЕКСАНДРІЄЮ. — БОМБАРДУВАННЯ ЛЕТУНСЬКИХ БАЗ У ПІВНІЧНІЙ АФРИЦІ.

Рим, 19. 7. Начальна команда італійської армії подає, що одне підводне судно затопило на Середземному Морю ворожий корабель-цистерну.

У повітряних боях над Мальтою зістрілено два ворожі літаки. Один італійський літак не вернувся.

Пристань Александію (Єгипет) вдруге бомбардовано.

У північній Африці італійське летунство бомбардувало ворожі летунські бази і пристані. У східній Африці італійці добули Хезан у районі Курмук.

Спеціяльний кореспондент Аґенції Стефані повідомляє, що безупинні налети італійського летунства на Середземному Морі дошкульно пошкодили ворогові. Сьогодні вже ясно, що стратеґічне значіння Анґлії на Середземному Морю слабе.

У північній Африці бомбардували італійські літаки Марсу Мабрук. У східній Африці італійці переслідують ворожі чинністе. — Ворожі літаки бомбардували летунські бази в Аґорраті не спричинюючи шкід.

—о—

Туреччина побоюється Совітів

Окремий кореспондент »Кракавер Цайтунґ« в Анкарі телеґрафує, що турецька влада стежить з тривогою за дальшими турецько-совітськими взаєминами. Є деякі познаки, що підкреслювання у турецькій пресі необхідність турецько-совітського зближення є інспіроване офіційно, та що в Анкарі передбачують можливість рішучого виступу СССР. з вимогами до Туреччини.

Ті, що стежать за розвязкою подій у Анкарі, прим. часопис »Тан«, є тієї думки, що спроби відпруження між Туреччиною та Совітами можуть погіршити німецько-совітські взаємини. У згаданому часописі намагається посол Сертель, особливо заінтересований у совітських справах, понукати СССР, щоб признав Туреччину, як забезпеку морських проливів з огляду на здогадну загрозу заколочення „спільної турецько-совітської рівноваги“.

Думка, що совітський уряд змагає до дальшого вияснення турецько-совітських взаємин, має потвердження в поїздці сов. посла в Анкарі до Москви. Поголоски у світовій пресі говорять навіть про сов. ультимат до Туреччини, з територіяльними домаганнями. Одначе ці поголоски недавно рішуче заперечив »Тасс«. Все ж таки в турецьких політичних кругах панує переконання, що підчас управильнювання турецько-совітських взаємин справа Дарданелів буде суттєва.

—о—

Совітські комісарі в Естонії

Реваль, 19. 7. Заступник совітського комісаря закордонних справ Деканозов і заступник предсідника верховної ради Вишинський прибули в середу до столиці Естонії — Ревалю. В політичних кругах думають, що вони мають перевести там важні політичні розмови з членом верховної совітської ради Ждановом.

Деканозов і Вишинський відвідали вже Ковно і Риґу.

Напрямні

Краків, 19. липня.

І найтвердіший ґраніт розбиває розгукана морська филя безнастанним ударом протягом десяток і соток років. День за днем вириває вона щілини, виполокує зі скали пісок, розсаджує камінь, щоб урешті прохлинути надшарпану, понищену скалу.

Оскаженілими бурунами котилася від віків польська филя на живий український вал, на його західні грані. Сила й насильство, підступ, зрада і обман — були засобом, що мав довести до мети: розторощити цей вал українського етноґрафічного масиву, вдертися у його нутро.

Та незломна відпорність, невгнута воля українського населення дали відпір та змогу встоятись — перетривати довговічне лихо, якому, здавалося, немає кінця. Це вже не розум, не арґументи руководили поставою населення; бо ніякі арґументи, ніякий розум в такій жорстокій і довготривалій боротьбі не втримався б. Тут була первісна, стихійна, сильна життям жадоба триматися свого. Тут росли парості, сягаючи коріннями в часи тивунів, тисяцьких, галицьких князів, великих і моґутніх. І хоча назверх не видно цього, в глибині душі народу на західних межах живуть відприски величі й сили княжої доби. Тільки це могло піддержати населення у нерівному змаганні — ця традиція, що давно забута мозком, живе у крові.

У хвилині, коли відпір польському натискові здавався остаточно безуспішним, а бій раз на все програним, — колесо історії пішло з розмахом уперід. Історія відшукала свій глузд. Ствердила вічне право боротьби й сили, ствердила життєву правду того, що бється, що безупину ставляє спротив.

Тепер же при безпосередній зустрічі з населенням наших західніх окраїн, маючи змогу зіставити те, що колись було, з тим, що бачимо сьогодні, стверджуємо, що з важкими втратами ми вийшли з тієї боротьби. Ґраніт народньої душі поприскав в багатьох місцях і поколупався. Західний вал подався узад, та відтиснений на схід. Терени, на яких колись лунала українська мова, які розорював український плуг і поливав піт українського ратая — звенять сьогодні чужим ненависним словом. Та прийшов час бодай частинно направити заподіяне лихо, бодай частинно привернути справедливий стан. В імя історичної правди й життєвої снаги українського народу треба нам вибудувати бодай в приближенні наш колишній стан. Тут на заході треба створити тривкий, тривалий стан, що опреться всім наступам зі заходу на протязі нових сторіч. Вал не з каменя, бетону чи заліза, бо такий розсиплеться, — а вал із крови й кости живих людей. На сторожі його поставити крицеву й свідому волю населення. Загартувати його до твердої, життєвої боротьби, до великих походів і дій і привчити перемагати.

До виконання цих завдань людей треба. *Людей*, які зрозуміли б наше історичне призначення й які вмітимуть його виконати Треба одірвати їх від щоденних журб, а кинути на екран їхньої свідомо-

сти тяжкі завдання, тверде, велике завтра. Бо справа не кінчається на тому, щоб дістати працю й ждати на »слушний момент«, годуючи себе великими, райдужними мріями. Із самого вижидання нічого не вийде. А проте багато людей тільки »чекає«, хоча занедбаний пустар, цілий ряд ділянок потребує негайно метких, молодих, повновартісних працівників. Кооперація потребує організаторів товогельників, книговодів. Культурно-освітня ділянка недомагає з браку прелеґентів, організаторів аматорських гуртків, тощо. Таке ж і в інших ділянках. До виповнення цих прогалин, до виконання вже істнуючих вимог треба запрягти всіх, що можуть в котрій небудь ділянці щось зі себе дати.

Тепер якраз найкращий момент для будування Західнього Валу. Його треба використати, бо вже мабуть не повториться в історії, щоб на тих західніх смугах було до використання стільки енергії, стільки людей.

Для виконання цих завдань пляну треба. Всебічного, усеохоплюючого, в якому ніодна ділянка не розвивалася б поза загальним рямками. В спільнотному житті навіть найменші справи органічно повязані з великими й взаємно себе зумовлюють. І в тому річ, щоб просякала їх одна провідна ідея, одна думка, один плян. Це все — один осередній чинник, що творитиме напрямні й кермуватиме їхнім виконанням. І тому в горі зрозуміння для цілости справ у всій їхній скомплікованості — в долині підпорядкування осередкові, який єдиний є в спромозі повести цілість по спільним напрямним.

Всякі спроби непідпорядкування, чи навіть недбалого виконування доручених завдань, як явище по своїй суті головно загрозливе, треба ліквідувати в зародку. Такі явища мають місце там, де немає сильних, свідомих своєї ролі одиниць, де слабі, що не знають ні форм, у яких треба розвивати діяльність, ні потреб моменту дориваються керми. Їм треба це усвідомити, — коли ж це немає успіху, тоді безжалісно усунути. Сьогодні така доба, в якій спільнотне життя мусить бути побудоване на гієрархії і строгій дисципліні. І цього треба на кожному кроці перестерігати.

Арчин М. Я.

—o—

Свято в Турковичах

(Від нашого кореспондента).

Вже згідно з традицією свято в Турковичах було в останніх роках істнування Польщі величавою манифестацією національно-релігійних почувань українського населення північно-західніх українських земель. Цього характеру на втратило воно і тепер по розвалі Польщі і після звороту старинної національно-релігійної памятки — собору короля Данила в Холмі. Навпаки. Свято в Турковичах притягає тепер ще більші маси народу, бо не стало польських банд громил »кракусів« і поліціянтів, які під проводом старостів і війтів не лише нищили церкви і »пацифікували« українське населення, але і силоміць навертали його на »вярен католіцкон«. І тому саме цього року український нарід мандрував у негоду сотні кільометрів з найдальших закутків Холмщини до Туркович, щоб скласти сердечну подяку Всевишньому перед чудотворною іконою Богоматері за те, що минулося страшне лихоліття і не стало зненавидженої Польщі. І якби не зливний дощ, що падав три дні почерзі, від суботи 13. до понеділка 15. липня на свято прибуло б неменше ніж 40 до 50.000 людей. Одначе препогана слота не спинила ні хресних ходів (процесій) від мандрівки сотень кільометрів (нпр. з Холма до Туркович коло 140 км.), ні кілька тисяч фір, якими прибули прочани з найдальших закутин Холмщини.

І тому турковицьке свято було дійсно національно-релігійною манифестацією.

В неділю 14. липня ц. р. свято почалося в год. 4-ій попол. збіркою відділів молоді з Грубешівщини і Белзчини на просторому майдані недалеко старенької церкви, яка збереглася зпоміж кількох церков лише тому, що її перемінили поляки на костел і тепер вернулася вона знову в руки українського населення. М-р Я. Рак, референт опіки над молоддю, у товаристві інж. Коника і проф. Антоновича відобрав звіт, що його склав п. Шевчук з Грубешова. Після того м-р Я. Рак склав короткий привіт, підтягнено прапор, прдставник Українського Комітету з Грубешова п. Оренчук виголосив палкий привіт і відділи молоді (дівчат і хлопців) виконали гарне ритмічні вправи. З черги по виступі хору з Грубешова відбулася на майдані дефіляда молоді перед прапором, яку відобрав м-р Я. Рак з інж. Коником і проф. Антоновичом.

НА ВАЛАХ У ЧЕРМНІ.

В год. 8,30 вечором молодь і старше громадянство пішло зорганізовано походом на вали княжого городища в Чермні, де відбулося посвячення хреста, на якому видніє напис:

ХРЕСТ-ПАМЯТНИК
КНЯЗЯМ, КОРОЛЕВІ,
ГЕТЬМАНАМ, ВОЖДАМ
І УКРАЇНСЬКОМУ ЛИЦАРСТВУ.

Хрест посвятив о. прот. Малюжинський і відправив панахиду за поляглих князів, короля, гетьманів, вождів та українського лицарства. Опісля виголосив палку проповідь закінчуючи її присягою приявних, що працюватимуть в єдности над здійсненням найвищої мети. Далі промовляли ще інсп. Т. Герасимюк з Грубешова, сеніор українського руху на Холмщині С. Любарський, представник Белзчини В. Ваврук, а мішаний хор з Богородиці під орудою Олеся Самохваленка відспівав декілька пісень. — Одночасно на валах Чермна запалено ватру, при якій вів гутірку м-р Мірчук з Грубешівщини. Свято на княжих валах, де гордо лопотів жовто-блакитний прапор, закінчено опівночі відспіванням пісні »Не пора«. Підбадьорені на дусі маси народу вернулися до Туркович, де від 3. год. вранці служено Служби Божі, з того одну в українській мові, яку відправив о. благ. Малюжинський, а співав хор з Богородиці і Павлович під проводом О. Самохваленка. Соборну Службу Божу відправив о. протопресвітер І. Левчук в асисті о. мітрата Сагайдаківського, о. прот. Коробчука та інших панотців. Співав мішаний хор з Гостинного під орудою Петра Боярчука.

В год. 10-ій передполуднем вирушив зпід церкви хресний похід на недалекий цвинтар до могили, яку висипали на місці знищеної поляками в 1938 р. церкви-каплиці. На могилі виднів прегарний березовий хрест, що його посвятив о. Малюжинський в асисті 6-ох священиків. Відповідну до хвилини проповідь виголосив о. Є. Барщевський. З черги промовляли ще В. Ваврук та Т. Герасимюк. По промовах вшановано однохвилинною мовчанкою жертви польського терору і відспівано національний гимн та пісню »Не пора«.

Вкінці по богослуженнях відбулося ще водосвяття над річкою Гучвою і посвячення хрестів на могилах німецьких вояків з часів світової війни, похованих біля старенької церкви. Навіть хрести на їх могилах понищили польські варвари таксамо, як нищили церкви і тлінні останки наших князів у Холмському соборі. Тому тепер на могилах німецьких вояків поставлено нові хрести. На посвячення прибув начальник округи з Грубешова (крайсгавптман) зі своїми найближчими співробітниками. Крім того на святі і на посвяченні хрестів був приявний голова Українського Центрального Комітету з Кракова проф. д-р В. Кубійович з інж. Бойдуником, ред. М. Хомяк, представники Українського Комітету з Грубешова з головою адв. Багринівським, представники Українського Комітету з Холма і т. д. Тягар організаційної праці у звязку з уладженням свята спочивав на двох молодих і енергійних представниках українського населення: М. Шевчукові та С. Кочєнашеві.

Миле враження робив кіоск книгарні »Просвіти« з Грубешова з виданнями Українського Видавництва з Кракова, що розпродав багато книжок і 1.400 примірників спеціяльного числа »Краківських Вістей«, присвяченого Турковичам. Крім того бачили ми ще кіоск кооп. »Пробоєм« з Грубешова та прилавки українських купців.

М. Славич.

—o—

Заява Папи про нову Европу

Ватикан, 19. 7. Папа проголосив відозву, що викличе зацікавлення у цілому католицькому світі. Навязуючи до нового ладу, що твориться в Европі, папа вияснив потребу достосування до нового положення в Европі, пригадуючи, що апостольська столиця вже від давна поборює демократичні форми володіння. Вкінці Папа виявнює, що націонал-соціялізм і фашизм безсумнівну виповнили багато програмових постанов соціялізму.

—o—

Совітські порядки в Басарабії

Парцеляція великих посілостей.

Москва, 19. 7. — Московське радіо звідомляє, що в минулому тижні почалася парцеляція великих земельних посілостей у Басарабії, в північній Буковині і в західній Білорусі. Зі звідомлень виявляється, що не всі землевласники, кулаки і священики покинули край. Мовляв — вони »клясові вороги« — перешкоджають совітському урядові проводити земельну реформу.

Це саме совітське радіо підкреслює, що кожен безземельний селянин дістає 4 гектарі землі. Всі доми землевласників і манастирів замінено на кіна, партійні клюби, театри, тощо. Стільки радіо.

Слід пригадати, що у Совітській Україні 1917 р. большевики також були розділили землю між селян, але опісля відобрали та зорганізували колективні господарства.

—o—

Князь Коное премієром

Токіо, 19. 7. В Японії таки дійшло до зміни уряду. Премієром нового уряду став князь Коное, міністром війни ґенерал-поручник Еікі Тойо, шеф японської армії, віцеадмірал Йошіда залишається міністром маринарки, а міністром закордонних справ дотеперішній президент полуднево-манджурської залізниці Матсуока.

Князь Коное заявив представникам закордонної преси, що він співпрацюватиме з армією. Тому то відбудеться конференція премієра з міністром війни і міністром закордонних справ для устійнення нової програми уряду та устійнння поглядів. Треба додати, що причиною уступлення уряду Йонаї була саме розбіжність поглядів між армією та міністром закордонних справ.

—o—

Арешти в Туреччині

У східній Туреччині йдуть масові арештування з приводу посиленої пропаґанди дервішів. Річ у тому, що там відбулися демонстрації проти політики міністерства закордонних справ, що доводить до конфлікту зі Совітами.

—o—

Homo politicus

Причини упадку Польщі

Погоня за наживою

24)

Права передруку й перекладу застережені.

Пишучи про психольоґічні, моральні та політичні причини упадку польської держави, ми зумисне залишили на сірий кінець згадку про ту ділянку польського життя, яка пахне скандалістикою найгіршого сорта. Бо не мали ми ніколи зрозуміння для приємности порпатися ані у чужих ані власних брудах, ані теж не є ми прихильниками методи бачити скрізь лише тільки злодіїв та скидати на них всю вину — і їхню власну і людей чесних. І коли напр. зловживання, корупція та фінансові скандали, з моментом, коли стають масові та приймають характер прилюдного явища, — безумовно підривають у корінні мораль нації і правові основи держави, то з другого боку не можна переочувати факту, що *сама* чесність не є ще ніяким критерієм політичної доцільности. Коли напр. хто каже на політика: „це людина чесна", то такої характеристики взагалі не слід би вживати. Бо чесність не тільки у політика, тільки у кожної людини це щось, що само собою розуміється, щось найзвичайніше, найпримітивніше, отже згадка про чесність політика радше дискредитує його, ніж компліментує, бо піддає думку, що ніякої *іншої* позитивної риси добачити в ньому не можна. Коли при характеристиці того чи іншого польського діяча його польські земляки впевняли, що це людина „порядна" і „чесна", то це тільки доказ, що Польща таки належала до Сходу, бо на Заході така політична термінольоґія невідома. З другого боку, дуже небезпечно теж розкидати щедро закидами злодійства, перекупства та всяких грошевих зловживань, напр. при доставах, прилюдних роботах, лісовій господарці і т. д., бо *доказати* такі закиди зправила дуже важко. Ще важче, чи просто неможливо, щоб доказав їх сторонній публіцист, коли ті закиди можна спірати тільки на поголосках, а не на прилюдних судових розправах і засудах. І ось, тут доходимо до суті справи: до нездорової атмосфери, що вічно царила у Польщі, атмосфери, насиченої поголосками про злодійства та підозрілі „інтереси" на державному майні, якої державна влада не прочищувала послідовним прилюдним демаскуванням злочинців, без огляду на їх товариську чи службову позицію. Що більше: аж надто часті спроби затушовувати аферу, яка продіставалась до прилюдного відома, мусіли лише згущувати ту нездорову атмосферу. Масової корупції урядничого апарату рішуче у Польщі не було. Але було що інше: люди на високих становищах робили „інтереси" і якось ті інтереси їм удавались, бо чим інакше пояснити, що до виімків належали одиниці на вищих посадах, які у дуже швидкому часі не доходили до поважних маєтків, коли їхня урядднича платня не стояла в якій пропорції до широкого способу життя?! Фактом є, що службовицький апарат — від найнижчого до найвищого — був у Польщі платний скромно, та фактом теж є, що службовики (головно на всіх вищих ступнях) жили понад стан. Стара польська шляхотська засада „застав сєн а постав сєн" обовязувала і надалі та мусіла доводити до дефіцитів приватного буджету, покриваних з доходів „збоку". Тільки нечисленні судові розправи кинули світло на характер таких „надзвичайних" прибутків.

Загальним явищем у Польщі були наскрізь синекуральні посади, якими наділювали виключно членів володіючої кліки, при повному нехтуванні принципу фаховости. Посади директорів та членів надзірних рад ріжних великих промислових державних і приватних, але залежних від державного кредиту підприємств — це були лише джерела доходів для людей режиму, а не становища, потрібні для даного підприємства. Перестав напр. полк. Беліна-Пражмовський бути львівським воєводою, куди теж зовсім не годився, бо ані на державній адміністрації, ані на політиці не визнавався, — то зробили його головою надзірної ради акційної спілки Яворжно (копальні вугля). Що кавалерійський ґенерал розумівся на вугіллі, на ґеольоґії, на вуглевому експорті і т. д. і т. д.?! Або інший рід погоні за наживою серед верхівки, яка була при владі: був напр. п. Чеслав Міхаловський три роки (від 1933 до 1936) міністром справедливости. На відхідному сам собі підписав призначення на „гіпотечного суддю" у Варшаві, знаючи, що першою його справою буде справа варшавської ґазівні, яку місто переймало від французьких капіталістів; на цій „скромній" посаді з тієї лише першої трансакції недавній міністр справедливости заробив 150.000 зол. Були теж політики заанґажовані тихцем у люкратійних державних чи пів-державних підприємствах. Хто знав напр. у Польщі, що фактичним директором у залізничо-книгарському підприємстві „Рух" є маршал сенату Медзінський?! Таких випадків було в Польщі безліч, вони належали до *системи:* користати з *політичних* впливів, щоб заробляти скрізь, де тільки вдається. У кожному з названих випадків була збережена буква закону та з формального боку нічого не можна було таким синекуристам закинути. Але „в порядку" воно чейже не було.

Що в ділянці обороту громадським грошем та „інтересів" не було в Польщі в порядку та що одночасно можна було оперувати лише загальниковими обвинувачуваннями, це відчував уже й Пілсудський, який висловив свій загально-відомий погляд: „забагато нечесности зібралось у Польщі". Після травневого перевороту проурядова преса гостро пятнувала грошеві махінації політичних партій, які були раніш при владі, — у відповіді лунали обурені оклики, щоб нова влада конкретизувала свої закиди та вини одиниць не скидала на невинний загал громадянства. Найбільш шуму наробила було т. зв. справа Дойлідів, здається найбільш характеристична для інтересів, що їх робили „пястівці". Дойліди — це був великий земельний маєток якоїсь пані у білостоцькому воєвідстві, яка буцім то під шантажем, що держава (головний „земський уряд) примусово розпарцелює маєток, продала його нижче справжньої вартости пястівцям, які з черги з величезним заробітком, замість розпарцелювати його між селян, продали його в цілости князеві Єржому Любомірському з Пшеворська. Ця справа товклася довгий час по ґазетах і так і до кінця не діждалася прилюдного зясування та покарання винуватих. Дойліди стали були своєрідним символом: розумілося під ними митарства дідичів землею, призначеної для дрібної парцеляції, при чому торговцями були люди, які мали звязки з державними земельними урядами та польськими парцеляційними банками.

Із передтравневих часів голосною була справа міністра фінансів у другому уряді Вітоса (в 1923 р.): після травневого перевороту виточили йому у Варшаві прилюдний процес, але підчас процесу, коли обвинувачений вийшов на вулицю (відповідав з вільної стопи) — застрілив його якийсь військовик. Цією аферою займалися окремі брошури.

З грошевої скандалістики у післятравневому періоді, такої, що знайшла широкий розголос, були всякі брудні інтереси, що їх допускалися старости: староста у Косові Рибакевіч, староста в Дзялдові (на Поморі) Твардовський, староста у Новому Місті Кравчик, врешті й сам воєвода поморський Лямот, який лістав був телефонічно димісію з приказом негайно покинути Поморя. Довго тягнувся теж процес урядовців міністерства фінансів Любовідзкого і тов., якого хід викликав велике невдоволення серед урядових кол: пощо, мовляв, робити такі прилюдні судові процеси, які підважують довіря сірих громадян навіть до такої установи, як міністерство фінансів?! Але найголоснішою справою була афера Парилевічової, жінки голови (презеса) апеляційного суду у Кракові, рідної сестри міністра внутрішніх справ Перацького. Вона не задовольнилася головокружною карієрою свого чоловіка, який зі скромного городського провінціонального судді став суддею окружним, головою окружного суду у Кракові та миттю — головою суду апеляційного, — лише разом зі своєю спільничкою Фляйшеровою та при помочі цілої ватаги посередників, головно жидів, виробляла за гроші посади. Справу Фляйшерової виділили зі справи Парилевічової, хоч це по суті була одна й та сама історія. Проти Фляйшерової і спільників відбувся суд і засуд, проти Парилевічової відбутися не міг, бо вона „несподівано померла" у слідчій вязниці. Її просто строїли, лякаючись скандальних ревеляцій про участь найвищих державних достойників у тій афері. Адже годі було собі уявити, щоб Парилевічова могла роками „професійно" займатися вироблюванням протекційних посад та щоб про це не знав її рідний брат, міністр внутрішніх справ! Смерть Парилевічової приспішив факт, що Перацький згинув від кулі українського атентатчика: тому, що він мав ореол мученика, його імени не можна було втягати до *такої* судової розправи. Хто видав приказ строїти Парилевічову та хто це перевів — про це може колись хтось схоче ревеляціонувати.

Позатим було безліч таких справ, про які вперто кружляли поголоски та які так і втопилися у поголосках. Що напр. було *справжньою* причиною пожежі недокінченого головного двірця у Варшаві? Офіці-

кий комунікат казав про „необережну поведіку з вогнем" чи щось подібне, але звідкись мусіла народитися вперта версія, що в цій пожежі мала спопеліти фальшива конструкція будівлі. Вона мала повстати головно тому, що будівничий, близький свояк одного міністра, який мав застережений 1% від брутто коштів будови, старався ті кошти роздувати. Прокуратора, який дійшов був до суті правди, переконали, що з уваги на напружену міжнародню ситуацію, не слід хвилювати прилюдної опінії справою, яка може пошкодити авторитетові влади. І дійсно: цих поголосок не спростувало слідство ніякої фахової комісії. Повінь поголосок іншого роду викликала була голосна афера з перенесенням домовини марш. Пілсудського до вежі Срібних Дзвонів. Буцім то передчасне перенесення тієї домовини з доручення арх. Сапіги викликало було гострий конфлікт між тим найстаршим польським церковним достойником та державною верхівкою, при чому навіть уряд Складковського подався був маніфестаційно до димісії, для солідарности з президентом, що його буцім то образив арх. Сапіга. Нема сумніву, що головним арґументом для чимшвидшого перенесення домовини з головного підземелля до відокремленої вежі було бажання церковних кол, в яких віданні є вся вавельська катедра, — спекатися з катедри безлічі відвідувачів, яких вела туди лише цікавість та які не завжди відповідно поводились і м. ін. залишали на домовині св. Станислава Щепановського (єпископа, що згинув з руки Болеслава Сміливого) карточки з образливими написами, як про „зрадника", що повинен відступити своє місце Пілсудському. Напевне теж входив у гру острах, щоб державна влада не почала вмішуватись у справи вавельської катедри. А проте поруч із цим уперто кружляла поголоска, що поза плечима комітету будови памятника Пілсудському, який займався цією справою (головою був ґен Длуґошевський), тихцем вплинув на приспішення переносин домовини Пілсудського інж. Шишко Богуш, який за будову саркофаґу у вежі Срібних Дзвонів мав — з моментом перенесення домовини — дістати 200.000 зол. (про що зрештою сам арх. Сапіга певне і не знав). Пікантерія ситуації, (якщо вірити тим поголоскам) полягала у тому, що про ті заходи інж. Шишка Богуша, людини на краківському ґрунті надзвичайно впливової, буцім то знав його приятель, през. Мосціцький, який потім, коли комітет счинив крик, мусів вдавати „заскоченого". Звідси й бажання польських офіц. кол мерщій справу мирно поладнати, не розмазувати її, що й частинно вдалося завдяки посередництву папського нунція.

Повторяємо: можливо, що з повені таких поголосок чимало їх не мало річевих підстав. Але в самому засновку нездорові відносини потягали у тому, що могла витворитись атмосфера, пригожа для таких поголосок, що підривали прилюдну мораль. Це факт, що поруч із страшною нуждою нижчих верств — нижчого урядництва, робітництва й селянства, — із постійною павперизацією села, — зростали ряди „нуворішів", які рекрутувались зпосеред державно-політичної верхівки. Знаємо, як виглядали дороги в Польщі та як виглядала в ній моторизація. Але одночасно зростала скількість *люксусових* лімузин. Цвило у Варшаві розгульне життя по нічних льокалях, росли, як гриби на дощі, люксусові віллі над берегами моря, та одночасно було щораз важче жити сірій людині.

Нема ніякого сумніву, що та *орґанізація життя* заважила чимало на шляхах, що ними йшла політична польська думка. Наставлена на рівень „понад стан" у приватному житті — польська політична думка мусіла приймати критерій „понад стан" і щодо екзистенції держави.

—o—

В обороні переслідуваних братів

Затямили ми добре цей памятний 1938 рік, що став початком перебудови Европи, коли то давня Австрія злучилася зі своїм матірним пнем, коли судетські німці поставили вимогу злуки з Великою Німеччиною.

Тоді то жахливі вісті доходили до нас ізза т. з. »сокальського кордону«.

Банди »кракусів«, польських кольоністів і всякого озвірілого шумовиння наводили там жах, сон зганяючи з очей нещасної Холмщини. Історик цього жахливого лихоліття, що нагадувало давні татарські часи, найде безліч матеріялу в кожному холмському селі.

Нічні погроми цілих сіл, »місіонарська акція« польської поліції та війська з допомогою польського духовенства, учительства та урядовців — доводили холмщан до одчаю.

І в такий то час, коли ніхто, навіть з православних єрархів, не осмілився виступити в обороні переслідуваної православної церкви, підняв вагітний спротив князь Української Греко-Католицької Церкви, — Митрополит Андрей Шептицький.

Навязуючи до статті Н. Кибалюка п. н. »Розсадники православя« у попередньому числі нашого часопису, в якій була згадка про лист з подякою варшавського митрополита Діонізія Митрополитові Андреєві ґр. Шептицькому за оборону православних та відповідь на цей лист, тепер саме з нагоди других роковин появи цього історичного, тоді сконфіскованого пастирського листа, подаємо в цілості, щоби зазнайомити з ним українське громадянство, яке знало його лише з відписів, що ходили з рук до рук по українських землях.

† Андрей Львівський і Галицький Митрополит Преосвященним Епископам, Високопреподобним Капітулам і Всечесному Духовенству Галицької Провінції, мир Вам о Господі і Божа Благодать.

Потрясаючі події останніх місяців на Холмщині змушують мене прилюдно станути в обороні переслідуваних братів незединених православних християн Волині, Холмщини, Підляшшя й Полісся, та завізвати Вас до молитви за них та до діл покути, щоб виєднати з неба Боже милосердя.

Коло сто церков розібрано й розвалено. Много замкнено. Деякі спалено рукою незнаних злочинців. У замкнених церквах і каплицях заборонені Богослуження, і в них і поза ними. Між знищеними церквами є дорогоцінні старинні памятники церковної архітектури. Часто знищили і знаряддя релігійного культу. Людей змушували, іноді насильством, принимати католицьку віру у латинському обряді. Священиків, удержуваних лептами бідного народу, що з доручення своєї Духовної Влади виконували душпастирські обовязки, висе-

Чорний день Варшави

(Фраґменти із записника).

— »Не віддамо нікому від нашого плаща не то поли, але одного ґудзика!«

(З промови б. маршала Польщі Ридза-Сміґлого).

I.

Перед бурею (12/13. 8. 1939 р.).

— Іван є?

— Є.

— Вставай! Де брат Максим?

— Спить.

— Збирайтесь оба...

В хаті зароїлось!

Куди поліція серед ночі забірає хлопців?! Батько насупив брови, мати й сестри в плач. Біганина. Крик...

— Куди?

— Защо?

— Защо?

— Хіба кого вбили?

— Прокралися? Ограбували?!

— Іван до війська. Ось карта поклику. А Максим — з нами...

Солтис вже приготовив фірманки. Резервісти сідають на вози. — Відїзджають на станцію. А синьобілетчики*) мандрують під сильною ескортою до »кадри« в... солтисовій стебці.

В цілому селі метушня. Вістка що »забірають хлопців« летить гей блискавиця з одного кінця села в другий, перелітає на хутори, з хуторів — до сусіднього села...

— Забірають!...

— Забірають!...

— Одних до війська, інших — у »Картузу«!... Люди таємничо перешіптуються. Баби увіхаються поза хлівами, з покришками »за вогнем«. При криницях — вічний рух, наради з уха до уха; вода »йде« без кінця.

— То кажете куме — »беруть«?

— Ая! Одних до вуоська, а других — в Картузу.

— Уввва. — Плювок від цигарки. Брудні пальці глибоко заорюються в покошмаку чуприну. Шапка їде на одне ухо.

— Стой! — Беруть до воська?! Значить мобілізанция!

— Тааак! Мобілізанція! Буде война. Німець — рушає!...

— Уррра! Слава!!...

Народ наче ошалів. Чужі люди кидаються в обійми. Цілуються, гей би на Великдень.

— — — — — — — — — — —

Стаційка Клевань битком набита. Одні відїзджають, а інші відпроваджують.

Крик — яркот. Співи. Плач. Перегукування. Сміх. Заломування рук. Веселий гопак по шосі...

Волинь і Полісся — нагло пробуджуються зі своєї чвертьвікової »задуми«. Досі на все »байдужий« дядько — крунув присадкуватим станом. Підтяг попругу вище клубів. Обтер губи рукавом. З поза покомшаної бороди — визирнуло »щось«, на подобу ехидної усмішки.

— А що куме »буде«?

— Хайно вже — зачинають.

— Ба, але от хлопців, тягне — чорт ма зна куди.

— Еет. Рунда. Всіх не забере. Хайно вже — дає »вінтовки«. А там »побачимо«.

В повітрі виразно чути запах пороху. Поляків огортає паніка. — Жах перед чимсь невідомим. Урядовці понахнюплювались. Бігають поденервовані. Задумані. Навіть досі бундючні офіцери — поспускали голови. Штучно піддержують »фасон«.

Військові осадники їздять і ходять озброєні від ніг до голови. Дідичі »пересушують« на всякий випадок, подорожні куфри. Польське вчительство та кьсондзи — каста, яку український народ найбільше »любить« — на село майже не показується. Боязко сновигають по містечку. А вже учительки — просто тікають до »ойчизни«.

Військо їде без устанку. Залізничі шляхи забиті військовими поїздами. Ані радіо, ні преса не згадують нічого про мобілізацію, хоча всі вже бачуть що твориться.

— „То тилько прубна мобілізація" — пояснюють деякі поляки.

— „Ой, прошен паньства, то не пруба, то цось ест" — кажуть інші.

Тайна мобілізація, при допомозі поліції викликує відворотний ефект. Тайна — стає явним фактом.

Серед українського народу — ожила надія, кожний дядько — »політикує«.

*) Ті українці, що не мали мобілізаційних карт і політичних оглядів, як непевний елемент.

любали й діймаючо карали грошевими гривнами або вязницею. Неповинних людей нераз бито й виселювано з їхніх осель. Навіть не вільно там учити катехізму й проповідати у материній мові людей.

Православна Церква покрита жалобою. Православні Церкви поза границями держави наказують молитви й пости в намірениі вмеднати з неба заперестання релігійних переслідувань.

Ціле православне населення Польщі затривожене. Населення Холмщини зранене у найсвятіших і найблагородніших почуваннях. А всі зединені з Вселенською Церквою восточні болють над ударом, завданим самому ділу зединення.

А те все сталося у хвилині, коли уряд предкладав соймові до ратифікації уклад у справі поуніних дібр, заключений поміж Апостольською Столицею та польською державою. Тим хронольогічним збігом обставин ініціятори й організатори діла знищення скидають на Апост. Престіл одіюм того, що сталося. Події на Холмщині нищать в душах православних, незединених наших братів, саму гадку про можливість зединення, представляють Вселенську Церкву ворожою й небезпечною для православного народу. В очах кількаміліонового населення Польщі Апост. Столиця представлена співвинною діла знищення. Отвирається нову пропасть поміж Східньою і Вселенською Церквою.

Кому ж приписати ті матеріяльні й моральні руїни? Хто ж посмів у католицькій державі на очах представників Апост. Престолу — Нунція, на очах многочисленних католицьких епископів завдати Всел. Церкві такий страшний удар? Хто ж посмів усупереч інтересам держави, з потоптанням традиції маршала Йосифа Пілсудського, виконати таке безприкладне діло?

Це могло статися тільки за інспірацією укритих ворогів Всел. Церкви та християнства. Таке діло не могло нікому принести хісна, крім них. Вони мали легке завдання, коли нищили частину Всел. Церкви й нарід, що до тої Церкви належить, а могли заслонюватися позірними мотивами, що нищать ворогів держави. Нищили Катол. Церкву при апробаті мовчаливій, або радісних оплесках многих католиків. Ми навіть не зверталися за поміччю до наших братів латинського обряду. Вони могли нам цієї помочі відмовити, уважаючи нас, наперекір яскравим доказам, що так не є, за нельояльних громадян.

Законспіровані вороги християнства не можуть у Польщі виступати явно проти католиків, бо ці останні надто сильні. Мусять маскувати свої удари. Ділають через інших, посередньо, але й тоді можна їх пізнати по цілі, до якої прямують. Осмілені успіхом, поважилися в останньому випадку нанести тяжкий удар на неповинних і бідних селян та священиків Холмщини, яких не могли оскаржувати о нельояльність для держави, удар, якого не могли оправдувати ніяким закидом, зробленим тому народові. Наносять його вживаючи патріотичних гасел, як „вирівнання історичних несправедливостей" і „нищення слідів неволі", — а несвідомих католиків штовхають до нехристіянських вчинків. Той удар нанесли неповинним православним так зручно, що рівночасно ударили і у Всел. Церкву, але тим і зрадилися, показали, чим є вони в дійсності: це вороги Всел. Церкви, вороги християнства.

Ми болюче мусимо відчувати всі терпіння наших братів, а антихристіянські поступки мусимо напятнувати. Нищення церков у місцевостях, де церква потрібна народові, заборона відправи церковних Богослужень і карання за молитву, — мусимо вважати за факти релігійного переслідування.

Мусимо, на жаль, за тріюмф ворогів Церкви, — масонів, вважати той моральний удар, завданий самій ідеї зединення Церков та авторитетові Всел Церкви й Апост. Столиці.

Мусимо запротестувати проти намагання кинути понуру тінь підозріння, що боротьбу з Православною Церквою апробує Апост. Столиця. Мусимо також запротестувати проти того, щоб холмські події та політичну боротьбу з Українським Народом оправдувати інтересами Катол. Церкви.

Сьогодні може католицька опінія ще не зорієнтована, сьогодні ще багато католиків не здає собі справи з того, що сталося. Але те, що сталося, є і залишиться грізним мементо для катол. Польщі.

Для переслідуваних, так як і для нас є потіхою, що Бог справедливий дивиться з неба на наші терпіння. Доля народів у Божих руках. Бог зможе з терпінь бідного народу випровадити правдиве тривале добро для нього, славу та перемогу для Святої Вселенської Церкви.

Дано у Підлютому, в день св. Славного Пророка Іллі, 20 липня Р. Б. 1938.

† АНДРЕЙ
Митрополит.

Мусоліні зустрінеться з ґен. Франком

Віші, 19. 7. Ґен. Франко візвав еспанського посла у Франції, де Лекеріку, до Мадриду, щоб цей склав йому звіт про сучасне політичне положення у Франції. Часопис »Пті Дофінуа« повідомляє водночас, що в половині серпня зустрінеться ґен. Франко з Мусолінієм, щоб обговорити справу середземноморского союзу. Такого союзу домагається Еспанія.

—o—

Втеча анґлійського уряду приготована

АНҐЛІЙСЬКІ ДОРОГОЦІННОСТІ Й АРХІВИ В КАНАДІ.

Французький часопис »Кандід« повідомляє, що з Анґлії вивезено до Канади не лише дорогі камені, королівські інсіґнії, але й архіви усіх міністерств. Багаті зложили свої гроші й акції в банках у Монтреалі й у Ню Йорку.

У Льондоні все приготовано до втечі. Як тільки німці заатакують анґлійську територію, негайно почнеться втеча з Анґлії. Уряд задумує втікати до Шотляндії.

Американські демократи проти війни

Чікаґо, 18. 7. Провідник конґресу американських демократів виголосив промову, в якій заявив, що **демократична партія не допустить до того, щоб Америка приступила до війни в Европі.**

Америка повинна боронити своєї території. Члени конґресу прийняли цю заяву невмовкаючими оплесками.

ПРОВІДНИК БЕЛЬҐІЙСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ ДЕҐРЕЛЬ ПРАЦЮЄ.

Брюсель, 19. 7. З добре поінформованого джерела повідомляють, що Деґрель, провідник бельґ. націоналістів, т. зв. рексистів, якого вивезено до Франції, знову має звязки зі своєю орґанізацією.

ІТАЛІЙСЬКІ РОБІТНИКИ В НІМЕЧЧИНІ.

Мінхен. 17. 7. На основі взаїмного порозуміння прибуло до Німеччини 20.000 італійських робітників для праці в німецькому промислі.

—o—

— Помучимося, куме, рік — два, переживемо войну, але таки дібємося »свого«!

— Ба, але як воно буде? Вуосько все нам забере, я вже знаю, бував на фронті. І не відомо — хто прийде...

— Хай прийде і сам сатана; аби тільки їх не бачити!

— Так воно так, але не відомо: коб то ми знали, що буде завтра...

— Ба. Та одне певне, що гірше вже не буде. Кажуть, що десь там за границею і наші ґенерали є...

— Кобто Бог дав.

— Повідають, що в Канаді еропляни купують, в Германії — охвицеров учать, а у Хранції також...

— Щось таки буде...

— А буде. Коб йно вже було!

»Політика« кипить. Де не повернутися, всюди люди про ніщо більше й не говорять. Міркують. Комбінують. Що то буде то буде, чим скінчиться.

Польська верхівка чує, що наближується кінець. Тратить голову. Впадає в лють. Цілі транспорти українців їдуть до Берези. Тюрми переповнені. Польські поліцаї знущаються над арештантами. Далі вже і ваґонів не стає для тих нещасних. Женуть піхотою.

Сонце пражить. Курява виїдає очі. Спрага палить горло. Люди знівечені, збиті; брудні, опухлі та голодні. В горячці і ранах тягнуться через болотисте Полісся туди до Берези.

Дехто пробує щастя в утечі. Куля в спину закінчує його муки.

По волинських селах і містах напруження. Ніхто не є певний завтра. Поліція бушує без перестанку. Народ ховається по лісах. Молоді хлопці з вискоком йдуть на мобілізацію. Бо там дають зброю!

Крім українців гонять до Берези і німців. Величезні українсько-німецькі валки тягнуться поліськими селами з Галичини, Шлеська й Волині. Поліцаї підганяючи, бють арештантів кольбами, ґумовими палками. Арештанти заковані в кайдани, повязані посторонками, падуть по дорозі від перетоми. Поліцаї чоботами копають гірше худобини, гонять дальше.

II.

На »фронт«.

Так воно якось щасливо зложилося, перший раз у моїй арештантській практиці, що я »розминувся« з поліцаями, які вже йшли до мене. Коли дружина дуже чемно впроваджувала »гостей« до кімнати — я прилип за дверима і — шмигнув через комірчину за клуню. Поліцаї зорієнтувалися, але було запізно. Славні клеванські ліси та глибокі яри дали схоронище. Натомість поліцаям можна би пригадати слова цигана, коли йому сказали, що його сина зловили в коморі: „Дурний ти голубе, спробуй його зловити в лісі"...

В неділю 13-го серпня я опинився кількадесять кільометрів від Клевання. Підійшов обережно до залізничої стації, вмішався в товпу резервістів і поїхав на »фронт«.

Ваґони переповнені. Неможна ніде вшитись ані повернутись. »Братва« порозлягалася вигідно в II. і I. клясі. Я ледве вхопився за поруччя вагону коли поїзд рушив на Ковель. В середину ніяк дістатись, то так і залишився на ступнях.

— Он Боровець!... Гей, хлопці, таж з нами їде наш »батько« Тарас!

Братія заворушилися. Десь взялося вільне місце. І як тільки поїзд затримався на першій стаційці — втягають мене через вікно до вагону. Хлопці кидаються до мене зі сердешним привітанням. Це все мої колишні робітники з копальні ґраніту.

— Давно вже ми вас »батьку« (мене так називали в жартах) бачили — як-же здоровлячко? Куди їдете? Хіба не на фронт. Ви ж »синьобілетник«?

Щире стискання рук. Я в окруженню своїх »синів« відразу почувся гейби бісурмен у сьомому небі і на хвилину зовсім забув за своє заяче положення. Пів склянки »чистої« і порядний з кусень господарської ковбаси з Семенової торби розвязали мені язик. Поправили гумор. Розяснили настрій.

Перевантажений поїзд ліниво тягнеться через великі рівнини, оголені жнивами з буйної рослини. Всюди жовтіють голі стерні та мають сірі паровнни. Тільки де куди шмигне не забрана півкопа збіжжя. З усіх вікон поїзду лунає весела пісня Народ всюди святкуючи, стоїть на переїздах. Працює нас, вимахуючи шапками та хустками.

(Дальше буде)

—o—

Війна на фронті та революція думок

(ħ) Здавен-давна революції були невідступними товаришами воєн. Чи були це внутрішні перевороти в розумінні нагальної зміни осіб на престолах володарів, чи поважні суспільні реформи чи кріваві бунти зі змінами соціяльного устрою — все воно бувало завжди вислідом воєнних дій, які потрясали державами й викликували ферменти у світі думок та настроїв. І Цезар і Наполеон прийшли були до фактичної диктаторської влади виключно завдяки тому, що виросли понад голови сучасних їм земляків завдяки свому хистові, проявленому щойно у війні; Анґлія дістала була „велику карту свобод" від Івана Без Землі у 1215 р. лише завдяки його програній війні з французами та його страхові, що втратить корону; Росія мала одну революцію у 1905 р. після програної з Японією та другу у 1917. р. після програної у світовій війні; після програної у 1870 р. впала у Франції монархія; важкі переживання Німеччини на внутрішньому терені у 1918 р. стояли безумовно у звязку з виснажливою війною; держави піренейського та балканського півострову мають у своїй історії мабуть стільки революцій, що й воєн. Бо навіть і тоді, коли ще війна не відбивалась так страшенне безпосередньо на всьому населенні воюючих країн, тоді, коли ще не було загальної та обовязкової воєнної служби і коли техніка зброєння не була ще образована на масове винищування противника з засягом, що загрожував і цивільному населенню, — то вже й тоді війна була подією, яка потрясала, хвилювала, визволювала пристрасти, давала товчок новим ідеям та гребала старі пережитки.

Не було напевне ніодного політика у світі, що знав всесвітню історію та історію суспільних рухів, який на початку цієї війни не припускав, що у висліді війни мусять прийти також глибокі зміни у суспільній структурі Европи. Всі це знали й відчували, що не може бути, щоб такий ґіґантський зудар не мав своїх рефлексів також у світі ідей та щоб у практиці не спричинив найповажніших змін не тільки у взаєминах між державами й народами, але й у способі життя та думання окремих народів. Тим більше, що зудар ішов чейже між державами, в яких діяли не лиш формально інші системи правління, але які кермувались справді цілком іншими ідеями. Демократія франко-анґлійського зразку, привязана до думки про своє збройне й господарське панування над світом, — з другого боку націоналізм німців та італійців, який боронився перед захланністю і скупістю ситих переможців із Версаю та шукав нових шляхів, щоб запевнити своїм народам змогу жити й розвиватись, — це два світи, які на полях бою випробовували свою вартість і життєздатність.

Головокружні перемоги, що їх добувала й далі добуває III Німеччина, мусіли перекинути не тільки граничні стовпи переможених держав, але й орієнтаційні стовпи на шляхах, що ними досі ступали думки й погляди ріжних народів в Европі. Передусім показалося у ще де-де більшому ступні, ніж підчас світової війни, що годі відмежувати поняття армії від поняття воюючої нації, що армія це не лиш еманація нації, але й сама нація. І тут теж показалося, що фрази про рівність народів та теоретичні міркування на тему рівности чи вищости культур не мають ніякого практичного застосування, бо крівава воєнна практика промовляла найголоснішою мовою про перевагу націй, пройнятих ідеєю націоналізму та кермованих рукою одиничних провідників, що були більш передбачливі, мали більший орґанізаторський хист та більшу творчу здібність, ніж колективні проводи держав демократичних. І цей факт так яскраво кидається в очі, він так рішуче опрокидує всі дотеперішні доктрини, що ними оперували державні діячі й духові батьки переможених держав, що ця правда мусить стрясати цілим дотеперішнім світоглядом усіх народів европейського суходолу.

Тепер ми саме є свідками того прецікавого процесу „переставлювання думок" ріжних націй на інші рейки. Покищо маємо перед собою ще імлистий образ, бо процес зміни способу думання і відчування не може — річ ясна — завершитись за ніч і мусить тривати довший час та переходити різні стадії. Покищо бачимо лише формальну відмову від дотеперішніх форм державно-політичного устрою та орієнтаційну зміну у закордонній політиці. Франція — без ніякого примусу збоку Німеччини — відмовляється від давньої парляментарної системи, обєднує в одних руках становище голови держави й уряду, ліквідує III Републику, — звертаючись теж одночасно проти демократичної Англії та наближуючись до свого учорашнього противника. Румунія відрікається всякої спільноти з Великою Британією, відмовляється офіціяльно від її „ґарантій", проголошує орієнтацію на держави „осі", рівночасно у внутрішній політиці реґабілітує память розстріляного Кодряну та шукає (не без труднощів) шляхів, як розмірно ціло вийти з ситуації, в яку її штовхнула кепська закордонна і кепська внутрішня політика. У Швайцарії Союзна Рада видає поклик до свого тринаціонального населення з поважними вказівками, що прийшов час на переоцінку дотеперішніх вартостей. Глибоку духову кризу переживає Швеція, яка грала досі провідну ролю серед чотирьох скандинавських народів. Нема ніякого сумніву, що ті самі думки про потребу ревізії дотеперішніх поглядів у ще більшій мірі нуртують у Норвеґії, Бельґії та Голяндії, хоч тамошні народи з головою поринають у праці над відбудовою краю, у суто технічних та господарських проблемах, які залишають мало часу на теоретизування.

Очевидно, що багато з перечислених актів має своє джерело також у звичайному опортунізмі: французи своїми внутрішніми реформами напевне гадають створити собі кращі умовини для мирових переговорів, румуни хочуть здобути собі більші симпатії у Німеччині та Італії, які будуть рішати про ревізіоністичні претенсії Мадярщини і Болгарії, швайцарці стоять під враженням небезпеки повної господарської катастрофи, яка їм грозить, коли б Італія та Німеччина не перейняли опіки над цілим її ввозом і вивозом. Звідси й нотки нещирости, звідси й перемішання нових реформ зі старими звичками, звідси й враження, немов це тільки нові міхи зі старим вином. А проте нема теж сумніву, що ті зміни в усіх тих державах мусять іти дальше та обхоплювати не тільки формальні постанови у ділянці законодавства чи переорієнтації на Німеччину й Італію, як на політичних та економічних контрагентів чи опікунів, але й обхоплювати суспільно-політичний світогляд.

На наших очах іде революція думок. Вона відбувається ще може незамітно, але вона йде нестримно вперед. Ще нема кінця війни, ще залишки старого ладу й старого світогляду тримаються конвульсійно анґлійських островів, на яких вправді теж нема вже і сліду давніх демократичних свобод, та які проте можуть ще декого манити як „символ", п р и г а д к а давнини. З упадком тієї останньої твердині старого порядку речей — буде напевне приспішений хід революції у світі людських думок і почувань. Форми, в яких виявиться вислід тої революції, будуть напевне не менше цікаві, ніж назверхні політичні форми нової Европи. І перемога, що її здобуде Німеччина своїми ідеями, буде неменша від перемоги, що її здобуде своєю зброєю.

—o—

Нова техніка війни

Ті, що орієнтувалися в европейському політичному й військовому положенні вже від початку загострення німецько-анґлійських взаємин впевняли, що рік 1939 це не 1914-ий! Події останніх 9 місяців це твердження підтвердили. Блискавична, 18-днева війна в Польщі, успішне полювання на британську фльоту в її таки матірних пристанях, дальше одинокий в свойому роді й розмірах десант в Норвеґії та вкінці акція в Бельґії й Голяндії, що по 5 днях довела до капітуляції Голяндії та до проломання лінії Мажіно й обсадження одного з найсильніших фортів на світі, Літтіх, все це факти, що творять переломову точку в історії воєн.

Всі ці події є революцією у воєнній техніці. До цих осягів причинилася співпраця летунства з іншими, сухопутніми й морськими частинами. Рішаючу ролю відіграло в них летунство дезорґанізуванням запілля, нападами на летовища, військові бази, похідні батави і транспорти, а також висаджуванням летунських спадунів, відповідно узброєних, що захоплювали важніші ворожі бази а то й твердині. Надзвичайно важна роля випала модерно озброєним піонірам, що для них нема ніякої перешкоди. Вони продовж не днів, а прямо годин уможливлюють невпинний похід всім родам навіть найважчої зброї; заважила тут і очайдушність та посвята кожного вояка зокрема.

Між роком 1914 і 1939 істнує велика різниця. В хвилині як карта історії перевертається, партію виграє той, хто держить у своїх руках ініціятиву, і то в усіх ділянках. Врешті спізнена акція до сякого чи такого положення, все дорого коштувала. Нова техніка й новий дух затривожили в першу чергу Льондон. Там приготовляються уже до війни на своїй території, що від 1066 року, від наїзду норманів, таких критичних днів не переживала.

Новий розділ історії воєн промощує собі дорогу, а з ним починається і новий розділ політичної історії, що в ній по волі чи по неволі візьмуть участь усі народи.

—o—

ҐР. ЧАКІ ПРО КОНФЕРЕНЦІЮ У МІНХЕНІ.

Будапешт, 18. 7. Мадярський міністр закордонних справ ґр. Чакі обговорював на засіданні закордонної комісії парляменту вислід останньої конференції у Мінхені. Він підкреслив, що в полуднєво-східній Европі треба за всяку ціну зберегти мир, негайно і справедливо впорядковуючи деякі питання в тій частині Европи. Це лежить в інтересі всіх народів, що там живуть. Мадярщина не думає завдавати комунебудь рани. Навпаки, на основі розумного порозуміння Мадярщина хоче зєднати собі союзників, а не ворогів зі сусідними державами.

Вкінці мін. Чакі висловив подяку державам оси.

—o—

Армія й нація під одним проводом

Прилюдна опінія світу, що наче заворожена слідкувала за останніми ґіґантськими змаганнями на Заході, здивовано питалася себе: Вчому скривається ця незбагнута таємниця того, що зуміла й змогла дати зі себе продовж цих кількох тижнів німецька нація? Що змогло підняти її з безнадійних, здавалося, вже нетрів упадку й двигнути її на такі висоти, що вона сьогодні перша й єдина в світі?

Розгадувати довго цю таємницю й не треба було. Хто безпристрасно, тверезо, обєктивно й без усяких особистих упереджень обсервував та аналізував досягнення Німеччини в останніх роках — а в цьому році зокрема — не міг не доглянути й признати, що все те вона завдячує тільки одній людині. Людині, що своїм ґенієм зуміла започаткувати радикальний процес відродження й переродження свого народу, що дала цьому народові нові кличі, нові ідеї, нові завдання — але й зуміла вказати цьому народові шляхи та змогла дати йому силу до реалізації цих завдань і досягнення мети.

Та одночасно з цим не можна не бачити й ще одного моменту, що вияснює цю таємницю успіху. Цей момент — це зразкова дисципліна широкого загалу в усіх його шарах і відтінках. Це — політичне вироблення, державницька зрілість й глибоке відчування відповідальности перед поколіннями. Це — уміння підпорядкувати себе й свої особисті справи наказові моменту. Це — зрозуміння, що в рішальних, переломових хвилинах, геть з усякими амбіціями й ґуртовими чи клясовими інтересами! Що на першому пляні — інтерес нації!

Так воно в німецькому народі. Що з цього вийшло — бачить увесь світ! І всі що досі кепкували собі і з людей і з кличів і з системи і врешті, з цілого наставлення життя цього народу та всі виступи його керманича зустрічали завсіди з деякою дозою іронії — сьогодні з пошаною схиляють чоло перед цим усім та на виправдання своїх невдач наводять те, що, мовляв ...їхній нарід не виступив до цього змагу так одностайно й підготовано, як їхній противник.

Ось вам і »льоґіка« державних мужів... Як було, що з цього вийшло й як є на другому боці греблі — гаразд відомо всім. Система »надзірних рад« та багатоголових правлінь — на ділі: безголових! — у Франції й Англії привела ці держави над беріг пропасти.

То ж народи й держави, що обсервують оцей процес німецького здвигу — однаково ті, що наслідки цього здвигу болюче відчули на власній шкурі, що й ті, що найшлися на похилому шляху й котяться вниз — наспіх достосовують себе й свій державний лад до нових зразків, що ведуть націю від успіху до успіху, від перемоги до перемоги.

Що запевнюють їй велике майбутнє!

Тому нація, що мріє про таке майбутнє, не сміє дозволити на шкідливі для її справи **експериментування амбітників.**

`-ний.

—о—

Війна й жертви

Промовляючи незабутнього 1. вересня 1939 р. перед Райхстаґом, кілька годин по започаткуванні походу на Польщу, Начальний Вожд німецької армії Адольф Гітлер сказав оці глибокоправдиві слова:

„Жертва, що її вимагається від нас, не більша від жертви, що її приносили багато поколінь німецької нації!"

Краще не можна зясувати народові його найвищого обовязку перед Батьківщиною. І сильніше не можна навязати до традиції та більш маркантно підкреслити безнастанну лучбу теперішнього з минулим і майбутнім.

Кожна війна — це іспит зрілости нації. Це велика проба його готовости служити Батьківщині в грізну хвилину, це — демонстрування його здібности й підготови та сили й змоги жити своїм власним, незалежним життям.

Але кожна війна — це доба жертв. Бути свідомим того, що такі ж жертви приносили для Батьківщини й минулі покоління продовж усього іствування нації — це запорука, що ці жертви не підуть на марне.

Нарід, що готовиться до боротьби — хай буде приготований і на жертви.

Не забуваючи й тієї правди, що її оце ми зацитували.

—о—

П. С.

„Вернуться ще тії"...

Важкий спогад. Сумна подія. Боляче писати про неї...

І навіщо згадувати те, що сталося тоді в цю липневу днину? Пригадувати невдачу й програну? В нашому ж минулому стільки — стільки світлих моментів, моментів перемоги, слави й радощів!

Воно й правда. Але й деяких невдач чи програних не можна й не треба вкривати забуттям. І в них скривається іноді стільки сили й геройства та бажання відплати, що й їх треба щорічно згадувати. Що б у народі підтримувати повсякчасно память про те, хто й коли став головним виновником його траґедії.

То ж на цій саме сторінці, що хоч і призначена для насвітлювання й обговорювання свіжих, актуальних подій — дамо сьогодні шматок місця й цим стрічкам про один момент боротьби українського народу з одвічними зазіханнями його західнього сусіда, на його рідню землю, момент його збройних змагань з Польщею памятного 1919 року.

Бо ми перші тоді, перед 21. роками, започаткували цю боротьбу з Польщею, ми перші кликнули на ввесь світ голосно й сміливо, що вона не має права володіння на цих землях, ми перші й єдині продовжували — хоч і в змінених умовинах і зміненими методами й засобами — продовж двох десятків років невгаваючу боротьбу з нею, ми перші захитали підвалинами тієї нової держави вже тоді, коли вона їх щойно клала під свою нову будівлю й продовж довгих — довгих років невпинно не давали їй змоги скріпитися й закріпитися. Тому й те, що сталося у вересні минулого року, може й не було би так швидко і в такому розмірі сталося, коли б не ця вперта боротьба українського народу з окупантом, що стала увертюрою до катастрафального фіналу польської експансії на наші землі.

Це треба пригадати й підкреслити саме сьогодні.

*

І ще на одне треба сьогодні звернути увагу й особливо підкреслити в звязку зі спогадом про цей момент з минулого.

Траґічний фінал своєї політики й наслідки цілої низки промахів переживає сьогодні й ще одна держава — Франція.

Що це — чи рука Господня?

Бо хто ж — головно й безпосередньо — причинився тоді до тієї катастрофи 16. липня 1919 року? Чи тільки Польща й її армія?

Ні! Саме Франція дала тоді змогу Польщі перемогти й окупувати З. У. З. Саме Франція прислала їй свіжі, повні, добре озброєні дивізії »блакитної армії« ґенерала Галлера. Вони й тільки вони, кинені на театр воєнних дій рішили про перемогу польської армії. Не будь їх — У. Г. А. ще довго — довго боронила би рідного терену.

А тоді — може й інакше поплили би події. Може й не було би тих децизій, що на довгі — довгі роки вирішили долю цих наших земель.

В 21. роковини цього нашого смутку — долю У. Г. А. переживає сьогодні армія Франції.

Після Польщі — важко спокутувала заподіяну нам тоді кривду й Франція.

*

„Вернуться ще тії
Стрільці Січовії —
Задрожить тоді Варшава!"

— довгі, довгі роки гомоніло між українським людом на Західних Землях.

Як спогад тієї сумної події, коли під напором свіжих ворожих сил У. Г. А. мусіла кидати рідні ниви й іти на Схід, назустріч невідомому майбутньому. Коли — „...встоятись не було сили".

Але й як доказ того, що в широких народніх масах не завмерло бажання збройної розправи з поляками, вияв того, що коли прийде слушний час — прийде й відплата. Як символ віри, що такий час прийде — бо мусить прийти.

І він прийшов. Хоч і без безпосередньої, масової участи в цьому збройному змагу синів тієї Землі, що так його чекали. Прийшов саме в двадцяті роковини тієї сумної хвилини.

І задрожала Варшава! Задрожала так, як ніколи досі! Так, як не сподівалися цього й ті, що палали до неї ненавистю за програну, за довголітнє неволення, знущання й наругу.

Задрожала під могутнім ударом німецької армії. І впала.

*

Такі думки насовувалися в ці 21-ші роковини незабутнього 16. липня 1919 р.

Пошана праці

Є в світі вже такий закон життя, закон твердий, але справедливий, що всьо слабе, всьо немічне мусить згинути. На кожньому кроці буденного життя знаходимо підтвердження цеї великої правди. Бачимо це в природі: серед рослин, звірят і людських спільнот.

Кропива, що під парканом заглушує гарнопахучі фіялки, не звертає на це уваги, що ця фіялка є краща й дає гарний, приємний запах. Завдяки своїй силі здобула собі право до життя й розросту. Комашок пожирають воробчики, воробчиків більші птахи. Ягнят роздирають вовки, хоч ягнята десятикратно більше приносять користи для людини як вовк. І так у безконечність.

Це помітне і серед людей та народів. Скільки то вже цих народів зійшло з історичної арени життя й про них ми тільки тепер читаємо в історії. Скільки то народів впало жертвою сильніших, дужих. Цей закон життя діє як перпетуум мобіле: постійно, невблагано, рівномірно.

На цвинтарищі життя росте ліс хрестів, що дає свідоцтво цій великій правді, що до життя має право тільки цей, хто це право за собою закріпить силою.

Таке природне право життя, природний інстинкт природної одиниці вказує джерело сили до здобування цього права. А джерелом цеї сили — організація. Бачили ви коли кльомби квітників, цілі зарослі ніжненькими пнучими рослинами? Їх організована скількість, їх повязаність зо собою робить їх сильними до цеї міри, що вони заглушують, не дають розвиватися багато сильнішим рослинам від них, що ростуть одначе одинцем. А там, де стелиться барвінок? Навіть вище за них трава не росте.

А купини мурашок, що є десятки тисячів менші від свойого твору... Безперечно коні є слабші в своїй агресивній силі, як вовки, а вони вміють перед стадом вовків оборонитися. Природний інстинкт каже їм тоді ґуртуватися для спільної оборони.

Доля не щадила нашому народові ударів. Удари ці були болючі, страшні. Український нарід переживав часи, в яких був обезголовлений, бо провідна верства розтопилася в чужонаціональному морі польського шляхотства чи московського дворянства. Були часи, коли провідна верства чи то титулів ради чи ради наживи й мирного філістерського життя палила всі мости, що лучили їх з тим народом, з якого вони самі вийшли. Або якщо не палили зовсім тих мостів, то на всякий случай відгороджувалися від цього народу своєрідним китайським муром. Для народу нічогісінько не давали й не хотіли дати.

Ми були свідками, як провідна верства нашого народу насильно була відгороджена від тої маси, що все потребує проводу, тюремними мурами, штучними т. зв. сокальськими кордонами, не помагали історичні вже „пацифікації", ні карні поліцейські експедиції, але все таки тоді народ держався міцно й твердо релігії й національности батьків. А коли вже наїздник добирався до тої „святая святих", народ, хоч обезголовлений, відорваний від свойого проводу, не дався потоптати, а тим міцніше реагував, чим сильніший був натиск. „Ґвалт нех сен ґвалтем одпіска" — як колись закликав польський поет. І коли була реакція — значить була сила! Що сила не дала відповідних вислідів — це вже справа орґанізації й її справности. Але сам факт реакції є доказом здорового національного ядра, доказом, що український нарід ніяка ворожа сила не знищить. Це є доказом, що український нарід є сильний, а тому перетриває усі лихоліття й з життевої борні вийде переможцем.

Цим саме здоровим ядром нашої нації є селянство й робітництво. Справу селянства відложім на пізніше, а нині займімся робітництвом і працею.

Історичні відносини й обставини зложились на те, що фізична праця в нас не була належно трактована так, як цього вимагала б її вага й значення для національної збірноти. Відраза польської „шляхетчини" до фізичної праці й працівника чи специфічне азійське трактування фізичного робітника московського дворянства не залишилося без наслідків і в нас. Придивімся отвертими очима в наше життя, а писані приклади стануть зовсім зайвими.

Живемо в переломових часах. Капіталізм котиться стрімголов у пропасть, цілковито не маючи права буття в тоталістичних державах, а в демократичних що раз більше компромітований і розконспірований. Одночасно зо заломанням капіталізму перевертається цілковито поняття праці, порядку праці й поняття робітника. Живемо в часах переоцінки цінностей і саме одною з найважніших переоцінок є саме переоцінка поняття праці й її важности.

У часах капіталізму праця не була важна, важним були гроші. Вартість людини мірялося тим, скільки ця людина заробить денно чи місячно грошей. Працедавець був одночасно грошедавцем і для робітника він був тільки джерелом тих пожаданих для нього грошей. Робітник знову ж для працедавця був тим самим тільки середником для здобуття ще більше грошей — майна. Працедавець старався як найскорше й найбільше витиснути з цього робітника праці, щоб тим самим побільшити свої приватні запаси гроша — маєтку. Робітник знову ж за свій труд, за свій піт і кров хотів мати принайменше забезпечене життя, гідне людини, чого властиво не мав. І от тут джерело цього, що дві верстви одного народа: працедавець і робітник стали по противних фронтах барикади. Один для одного став ворогом. Цю ворожість, що виникла прямо сказавши з непорозуміння, фалшиві пророки в породі жидів Маркса, Енґельса й інших обґрунтовали псевдо-теоріями й кинули клич не боротьби націй, а боротьби кляс у нутрі одної нації. На підставі цих фалшивих теорій, візьмім на примір, польський робітник ставав, а зглядно, мав стати для українського робітника братом у той час, коли приміром для українського робітника українець інтеліґент мав бути смертельним ворогом, якого треба за всяку ціну знищити! Темні, неосвідомлені люди праці йшли за приманними кличами, голошеними словами „свободи, рівности й братерства", збільшуючи тим самим ряди ворогів своеї нації, що чигали тільки на її згубу.

Безперечно дуже багато до поглиблення цеї прірви між працедавцем і робітником, між інтеліґентом і робітником, причинилися таки самі працедавці й інтеліґенти, що робітництво вважали тільки за наймлену машину, тільки за щось нижчого, менше вартісного. Ця хороблива манія ще не вивітріла.

Та одначе приходить час і світ струшує зо себе цю брехливу фільософію жидівської кліки і в противагу ставить новий клич: не боротьба кляс, верстов, бо кожна верства є тільки одним великим звеном у національнім ланцюгу, а нація понад усе й коли щось противиться цьому кличеві, тоді можна говорити про боротьбу націй.

І коли на арену історії вийшло обновлене поняття нації, одночасно мусіло змінитися поняття праці. Щоб змінити поняття праці, треба було докладно пізнати її значіння, її суть, які в добі капіталізму зовсім не були знані, а то навіть непотрібні.

За примір візьмім собі теперішню німецьку систему праці. Німецька система праці це не є система панування одної людини над другою, а це тільки порядок людей у праці. Бо треба тямити, що сила й свобода без порядку це найгіршого сорта анархія. Німець не хоче володаря над собою, він хоче мати тільки провідника. Він хоче мати провідника, який заслужив в нього на довіря саме своєю працею · діяльністю, не словами, а тоді він за таким провідником піде всюди, як це бачимо зрештою наявно в теперішній Німеччині.

Щоб зрозуміти новий порядок праці, то найважнішою передумовою є знати нащо й для кого працюється. То значить, що не треба звертати уваги тільки на матеріяльну сторінку, щоб мати відповідне джерело гроша для закупна середників до життя, але треба теж звертати увагу на духову так би сказати сторінку. Важним є знати чи другий робітник чи працедавець виключно працює для себе, на свою кишеню, чи разом зо всіма робітниками працюють для спільного добра — Батьківщини. Отже німецька система праці установила, що так само як і працедавець так і працівник разом працюють для добра держави, для нації. Скажім, великий промисловець не може надто збагачуватися зі своеї фабрики, в якій працюють ним платні робітники, бо високі податки, що йдуть на потреби держави, обмежують його особисті доходи. Німецький робітник не бачить уже в німецькому фабрикантові визискувача, що його потом доробляється, а бачить людину, що дуже багато дає на державні потреби, людину, що труд і піт робітника спрямовує в одно, державне русло. Праця німецького робітника йде для німецької держави, а промисловці й фабриканти перестали бути визискувачами, а тим самим ворогами тих, що працюють.

На життя працедавець має призначену певну частину доходів, так само зрештою як і для працівника є ця тижнева чи денна заплата. Отже працедавець і працівник знайшли спільну ціль — добро своеї держави, добро нації, для якої спільно, дружньо працюють. Не може бути тут мови про якусь ворожість, про боротьбу кляс, бо є одна ціль: поставити німецький нарід на місце перед всіми іншими народами. Ціль велика, гідна людини. Працівник не є більше наймитом того, що має гроші, бо й він працюючи має гроші і краще життя, а разом зо своїм працедавцем є підвалиною нації.

Саме ця переоцінка поняття праці повалила цілковито прірву, що ділила дотепер працедавця й працівника, а на її місце поставила одність думки й чину.

Недаром то Фірер Великої Німеччини свою партію назвав націонал-соціялістичною, а всі визначніші німці величаються тим, що вони саме належать до тієї партії, недаром то працівник, робітник і праця є в такій пошані. Недаром у забудуваннях, де приміщується німецька молодь, що має відбути службу праці, видніють величезні написі, що „Арбайтсдінст — Ерендінст". Так, праця є почесною, бо яка б вона не була, зачавши від звичайного дорогового робітника, а скінчивши на міністеріяльних високих урядниках, що мусять і свій приписаний час відбути, як звичайний робітник у фабриці, праця тих усіх людей є для добра нації. Тому ніхто праці не встидається, всі мусять працювати, а день першого травня, свято праці, сталося національним святом націонал-соціялістичної Німеччини.

Тепер же вгляньмо в наше життя. Тільки клаптики українських теренів опинилися в границях Ґенерал-Ґубернаторства. І то як би за Провидінням терени найбільше опущені, занедбані. Терени ці зароїлися не від еміґрантів, а втікачів зі своїх родинних околиць. Багато наших українців, що часто-густо прийшли тут з подертою кишенею, завдяки „зглядно ласкавій долі" здобули деякі рентовні підприємства, в яких силою обставин мусіли дати працю багатьом помічним силам — робітникам. І тепер придивімся відношенні цього нового підприємця і робітника. Є багато таких підприємств, що своїх робітників змінює майже кожного місяця. Чи може тому, що цей робітник нічого не вартує? Ніколи! Тому, що цей новоспечений підприємець хоче зі свого робітника в найкоротшому часі витиснути як найбільше праці й користи для себе, користаючи з конюнктури, що той робітник втікач і не маючи іншого притуловища мусить працювати за цей марний гріш. Скільки то вже тепер поїхало наших людей на чужину заробляти на життя, кидаючи своїх, як подекуди називають „цісарів", що хочуть тільки самі в короткім часі доробитися, не дбаючи про це, чи його робітник-помічник має що зїсти на обід. Здається, що то щонайменше легкодушно кидати в таких моментах твердження, що дані люди не хотіли працювати, або не вміють своїх слухати.

Фізичного робітника й фізичну працю, взагалі працю й працівника ми мусимо привернути до такого значіння в суспільності, на яке вони своєю вагою собі заслуговують. Хто працює, мусить мати забезпечене життя, гідне культурної людини! Підприємці чи купці зароблятимуть тоді менше? Так! Їм повинно вистарчити лише на життя, гідне культурної людини, не більше.

Я. Домазар.

Вказівки
для Всіх, що пересилають гроші до „Українського Видавництва" у Кракові.

Пригадуємо, що при пересилці грошей в краю треба все зазначувати на чекові чи переказі **на що** призначені гроші. А саме: на відворотній стороні чека чи переказу (відтинка) написати: На „Краківські Вісті", або: На „Ілюстровані Вісті", або: На „Малі Друзі", чи, врешті, на щось інше. Це **обовязкове**, бо без цього виразного зазначення, не знаємо, як ці гроші вжити й не можемо полагодити замовлення.

Хто посилає гроші нашими поштовими чеками для **інших** видавництв, чи установ (наприклад: В-во „Пробоем" у Празі, „Український Технічно-Господарський Інститут" у Подебрадах і т. п.), повинен зазначити на чекові **тільки** назву установи чи фірми, для кого призначені ці гроші, а їх повідомити окремим письмом, на що призначені ці гроші. Бо наше Видавництво таких повідомлень до них висилати не буде.

Хто платить передплату за часописи або на книжки чи оголошення в Німеччині і Протектораті Ч. і М. чужими чеками для нашого Видавництва (наприклад чеком УНО, „Наступу", „Пробоєм" і т. п.) — повинен на чекові чи переказі виразно й докладно написати, що це гроші для нашого Видавництва і на що чи для кого призначені. Щоби ж цю справу, що про неї розходиться, наше Видавництво могло скоро поладнати — треба написати до нас окреме письмо (воно доходить скорше від переказів і чеків), коли, де й скільки та на що вислано для нас грошей.

Хто замовляє книжки повинен відразу висилати цілу належність, а бажані книжки виписати на відтинку чека чи переказу. Коли ж там мало місця — написати замовлення в окремому письмі, а на відтинку зазначити: „На книжки. Замовлення в листі". Книжки можна також замовляти за післяплатою. Але при замовленні треба вислати нам бодай 1/4 частину належности. Решту платить замовляючий при відборі посилки на пошті.

При замовленні **оголошень** треба обрахувати собі величину оголошення (коли це має бути оголошення в рямках) або кількість слів (коли це т. зв. „дрібне оголошення") згідно з цінником, що є на останній сторінці „Краківських Вістей" і цю належність вислати до Видавництва, написавши на відтинку зміст (слова) оголошення та коли й де його вмістити: чи в рямках, чи в дрібних оголошеннях. Коли ж зміст оголошення висилаєте окремо, в листі, чи на картці, то на чековому відтинку обовязково зазначіть: „На оголошення — текст висилаю окремо".

НАЙВАЖНІШЕ!

ПРИ ВСІХ ҐРОШОВИХ ПОСИЛКАХ І ПИСЬМАХ ТРЕБА ЗАВЖДИ ПОДАВАТИ ДОКЛАДНУ Й ВИРАЗНУ АДРЕСУ. ЦЕ ВІДНОСИТЬСЯ ПЕРЕДУСІМ ДО АДРЕС З НІМЕЧЧИНИ. ДУЖЕ ЧАСТО ТРАПЛЯЄТЬСЯ, ЩО ЧЕРЕЗ НЕТОЧНУ ЧИ НЕВИРАЗНУ АДРЕСУ — МИ НЕ МОЖЕМО ВИКОНАТИ ЗАМОВЛЕННЯ, ХОЧ ОТРИМАЛИ НА ЦЕ ГРОШІ.

ТО Ж ПРОСИМО ЗЕМЛЯКІВ РОБИТИ ТАК: ХТО НЕ МАЄ ВИРАЗНОГО ПИСЬМА АБО ДОБРЕ НЕ ЗНАЄ НІМЕЦЬКОЇ АЗБУКИ — ХАЙ ПИШЕ АДРЕСУ ДРУКУЮЧИ БУКВИ. ЦЕ МОЖНА СКОРІШЕ ВІДЧИТАТИ.

ХТО Ж НЕ ЗНАЄ ДОКЛАДНО АДРЕСИ, ЧИ НЕ ЗНАЄ ПОВНОЇ АДРЕСИ ТІЄЇ МІСЦЕВОСТИ, ДЕ ВІН Є — ХАЙ ПОПРОСИТЬ МІСЦЕВОГО ГРОМАДЯНИНА - НІМЦЯ, ЩОБИ ЙОМУ НАПИСАВ ДОКЛАДНУ Й ВИРАЗНУ АДРЕСУ, АБО ХАЙ ЦЕ ЗРОБИТЬ У ПОШТОВОМУ УРЯДІ.

ШАНОВНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ Й ЧИТАЧІ!

ВСЕ ТЕ, ПРО ЩО ВАС ПРОСИМО В ЦИХ ВКАЗІВКАХ, МАЄ НА УВАЗІ Й НА МЕТІ В ПЕРШУ ЧЕРГУ Й ТІЛЬКИ ВАШУ СПРАВУ Й ВАШ ІНТЕРЕС! ВИ ПОСИЛАЄТЕ ГРОШІ — ХОЧЕТЕ МАТИ НЕГАЙНО ПОЛАДНАНЕ ЗАМОВЛЕННЯ! АЛЕ. КОЛИ НЕ ВИПОВНЮЄТЕ ВСЬОГО ТАК, ЯК ЦЕ МИ ВАМ ОСЬ ТУТ ЗЯСОВУЄМО — ДАРЕМНІ ВАШІ БАЖАННЯ. ВСЕ СПІЗНЮЄТЬСЯ НЕ З НАШОЇ ВИНИ, А ТІЛЬКИ ТОМУ, ШО ВИ САМІ НЕ ЗРОБИЛИ ТОГО, ЩО, КРІМ ГРОШЕЙ, МАЄ ТАКОЖ ВЕЛИКЕ ЗНАЧІННЯ. САМЕ НА ТЕ Й ЗВЕРТАЄМО ВАШУ УВАГУ.

„УКРАЇНСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО"
Краків.

Одна з причин анґл.-французької невдачі

Кожний, хто слідкував за збройнням союзників уже хоч би починаючи від конференції в Мінхені, той рішуче не міг вважати їх за сильних. Це відноситься зокрема до Анґлії, що навіть обовязок загальної військової служби ввела вже в останньому часі. Те, що підчас польської кризи союзники всеж таки кричали, ґарантували й т. д., можна було вважати тільки за їхню тактику у війні нервів. Дня 23. серпня 1939 р. прийшло несподівано до договору між Берліном та Москвою. Льойд Джордж почав остерігати, але Льондон і Париж і дальше з тону не спускали. Аж остаточно наступило те, що кожний здорово думаючий чоловік вважав за неможливе: західні держави витягаючи консеквенції з їхньої політики, виповіли Німеччині війну.

З того факту вже можна було вносити, що всеж таки стан анґлійсько-французького озброєня мусить бути кращий в дійсності, бо як інакше брали би на себе відповідальність за цей крок державні мужі в Льондоні і Парижі?

Та перебіг травневої офензиви на заході виявив, що під оглядом озброєння західні держави дійсно Німеччині не дорівнювали. Німці продовж 6 тижнів не тільки що розбили наймодерніші укріплення, але й змусили до капітуляції голяндську, бельґійську, французьку армію та анґлійський експедиційний корпус. Хто не капітулював, той був розбитий. Все це наслідки й переваги німецького озброєння та німецького вишколу.

В світлі того всього набирає окремого значіння питаня: як у вересні 1939-го року могли виповідати війну ті мужі, що чейже про свою військову силу мусіли були бути поінформовані? Бо хіба ж війни не виповідається на те, щоб її програвати. Це феноменальне явище можна пояснити тільки двома моментами: західні держави недоцінювали німецької військової й господарської сили й дальше, вони свято вірили в можливості внутрішньої революції в Німеччині. Іншими словами: анґлійсько-французькі розвідки вповні не дописали.

Їхня інформаційна служба опиралася на інформаціях еміґрантів з Німеччини, а еміґрація ніколи не може бути правдивим і обективним інформатором, бо еміґрант кермується здебільша особистими почуваннями та бажаннями. Еміґрація живе більше ілюзіями ніж дійсністю й це природне явище. В газеті німецького еміґранта Леопольда Шварцшільда »Дас Ное Таґебух«, що появлялася в Парижі, можна було кожного тижня вичитати інтеліґентно написану й дуже правдоподібно статтю, що німецьке господарство стоїть безпосередньо перед його розвалом та це були — тільки ілюзії еміґранта...

Віра в ці твердження еміґрантів була найбільшою похибшою анґлійсько-французької розвідки. Тим більше, що тут зовсім не йшло тільки про інформації якихось знатних, політичних еміґрантів. Кожний, хто покидав німецькі кордони й переходив до Франції чи діставався до Анґлії, був відразу підданий основному переслуханні анґлійської чи французької розвідки, а що майже всі зізнання еміґрантів у загальному годилися, то тим більше вони находили довіря й загально витворилася думка: в Німеччині вже таких то й таких товарів взагалі не можна купити, такі то й такі матеріяли є до нічого, серед широких верств населення невдоволення з режіму й т. д. Наслідки того були такі, що згідно з тим оцінювано ціле німецьке господарство й нікому не прийшло до голови, що імовірно сякі чи такі браки й підмінки в одній ділянці повставали внаслідок їхнього збільшеного спотребування в іншій, що вони могли повстати і внаслідок приготувань »на чорну годину«, збільшеного збросння й т. п. Нічого не помогло те, що деякі бистрі обсерватори. як нпр. давніший військовий аташе Злучених Держав у Берліні, остерігали перед недоцінюванням німецького збросння та тим, що в Німеччині можна стрінутися з підмінками багатьох товарів і матеріялів.

Як відомо, Анґлія почала війну тим, що анґлійські літаки розкинули над Німеччиною летючки, щоб німецький народ скинув свій провід... Видно, що в Льондоні були такі наївні та вірили в революцію в Німеччині, бо так представляли справу німецькі еміґранти. Відомо, що останній французький амбасадор у Берліні також вірив і так інформував Париж, а Париж вірив, бо ці проґнози покривалися з матеріялами французької розвідки.

Інтеліджен̂с Сервіс, що підлягає Форейн Офіс і Секрет Сервіс, що підлягає Гоум Офіс, були досі взірцем державної розвідки. Вони довели до того, що Анґлія володіла своєю величезною імперією при помочі дуже малих військових відділів. Вони відіграли дуже важну ролю в перемозі союзників у 1918-ому році. Нині вони, як і інші важні чинники анґлійського державно-політичного життя, деґенеруються й перестають грати свою давню ролю. А це не мала причина того положення, що в ньому Анґлія й Франція нині опинилися.

—o—

ФРАНЦУСЬКИЙ УРЯД У ПАРИЖІ?

Віші, 17. 7. Серед політичних кол Франції говориться про перенесення осідку французького уряду з Віші до Версаю. Урядово стверджують, що після упорядкування усіх проблем уряд задумує переїхати лише до Парижа.

—o—

ДАНСЬКИЙ МІНІСТР У МОСКВІ.

Копенгаґа, 17. 7. Провідник данської торговельної делеґації, міністр Гаеля, що вів переговори зі Совітами, виїхав у понеділок знову до Москви. Данська преса підкреслює, що в слідуючому тижні дансько-совітські торговельні переговори будуть покінчені.

—o—

ШВЕДСЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ ПОЇДЕ ДО МОСКВИ.

Штокгольм, 16. 7. У найближчих днях виїде до Москви шведська делеґація, що обговорить взаємні торговельні питання. У проводі шведської делеґації стоїть державний секретар, що вже перед трома тижнями був у Москві.

—o—

ФІНЛЯНДІЯ ЗАПЛАТИТЬ СОВІТАМ ВІДШКОДУВАННЯ.

Гельсінки. 17. 7. Після закінчення совітсько-фінляндської війни видвигнув совітський уряд домагання, щоби Фінляндія звернула Совітам усе майно вивезене із земель прилучених до СССР. Щойно тепер фінляндський уряд рішив сповнити ці домагання Совітів.

—o—

З відчитової салі

ВИКЛАД ПРОФ. ІНЖ. ІВАНА ШОВГЕНІВА

Варшавська українська кольонія таки пробудилася від повоєнної сплячки. В Українському Комітеті при вулиці Коперника 13 час від часу почали відбуватися прилюдні лекції, реферати, виклади. Набірають вони чим раз все ширшого розголосу й зацікавлення. Недавно відбувся виклад д-ра Огієнка, а дня 26. травня ц. р. виступив з рефератом на тему: »Організація водного господарства на українських землях« б. ректор Української Подебрадської Академії проф. Ів. Шовгенів. Прелеґент накреслив дефініцію раціонального водного господарства, згідно з якою водне господарство може бути раціональним тоді, коли надземна вода в постійному своєму кругообігові спричинює найменші шкоди, а дає найбільші користі. Загальний плян і окремі проекти водної господарки повинні опиратися на докладних економічних, технічних та фінансових обслідуваннях та мати певні правні підстави. Добре виконання загального пляну, окремих проектів і нарешті робіт у терені є можливе тільки при істнуванню відповідно приготовлених фахових сил. Брак таких фахових сил може зіпсувати навіть найліпші пляни. Далі проф. Шовгенів подав інформації про орґанізацію водного господарства в Україні та інших державах наводячи багато примірів доброї та поганої орґанізації та праці в тій орґанізації. Між іншим згадав про Дніпроґес, Бюро проекту меліорації Полісся, канал ім. през. Мосціцького, розпочату й покинуту працю на дослідних стаціях у Польщі, цілу низку меліоративних робіт, виконаних без проектів, що принесли тільки шкоду, будування охоронних валів на Віслі без загального пляну, в наслідок чого повставали при повінях міліонові страти. Крім того проекту осушення, дренажу й наводнення земель в Польщі робили в багатьох випадках люди без знання, внаслідок чого населення понесло величезні втрати. А навпаки — Німеччина, Чехословаччина й за останні 15 літ Італія доводять про великі осяги в царині водного господарства, завдяки добрій орґанізації та систематичному переведенню робіт.

На окрему увагу заслуговує орґанізація водного господарства в Італії, а в останні роки перед війною — Німеччина.

Наприкінці проф. Шовгенів запропонував свою схему орґанізації водного господарства на українських землях під проводом Міністерства Водного Господарства, що обеднало б усі праці в тій ділянці.

В сучасних обставих не має змоги розробляти таку схему в деталях, та для наближення до ідеалу доброї водної господарки можна було б і тепер Союзові Українських Інженерів дещо зробити збіраючи найновіші водні закони в Німеччині, Італії, б. Чехословаччині, б. Польщі, СССР, УРСР, перекласти їх на українську мову, а в дальшому скласти свій проект водного закону. Треба би подбати і про утворення хоч би середньої технічної школи на Холмщині, з відповідним відділом водного господарства і подбати також про написання курсу водного господарства.

Цею порадою-наукою для своїх учнів-вихованців, розкинених по всіх усюдах Божого світу, закінчив сивоголовий професор свій реферат. Чи ж не западуть слова його глибоко їм у душу й чи не пічнуть вони ту пораду-науку інтенсивно переводити в життя? Мабуть, що так.

МИНУЛЕ ХОЛМЩИНИ

В пятницю 12. ц. м. виголосив у відчитовій салі Українського Дому при вул. Коперника 13 обширний виклад про Холмщину культурно - освітній референт при Українському Допомоговому Комітеті м-р Коровицький. Прелеґент представив багате й цікаве минуле Холмщини та всю її історичну траґедію, траґедію смуги »при битій дорозі«, по яку витягали все свої загребущі руки неситі наїздники та переводили на живому українському орґанізмові несамовиті експерименти. Численно зібрані громадяни слухали з запертим віддихом обширних реляцій про переживання українського населення Холмщини під Польщею. Жахливий гнет, національне і релігійне переслідування, насильне навертання на католицтво, руйновання українських святинь, безперервна пацифікація і нищення майна, а дальше масові арешти, виселювання, фізичні побої і тортури — все це сплелося в один терновий вінок. Дальше представив прелеґент радісний процес національного і громадського відродження, що йде тепер на Холмщині, та повну посвяти працю нашого вчительства й інших громадських працівників.

Цікавий, дбайливо опрацьований реферат залишив серед приявних сильне враження. При цій нагоді побажати б тільки, щоби культурно-освітна референтура при Українському Комітеті у Варшаві улаштувала частіше прилюдні реферати та виклади.

—o—

ТВОРЧІСТЬ БІЛОРУСЬКОГО ПОЕТА КОЛОСА

Заходом рухливого Білоруського Союзу Самопомочі відбуваються кожньої неділі в домівці Союзу, при вул. Ксіонженцій 4, прилюдні виклади, що мають за завдання знайомити широкий загал білоруського громадянства з різними питаннями й явищами минулого і сучасного білоруського життя.

Останній виклад з дня 14. ц. м. був посвячений життю і творчості поета Якуба Колоса. Якуб Колос це чільний білоруський поет, письменник і громадський діяч, що не пішов протертим шляхом у »общерусске культурне море«, як це робило багато його тодішніх земляків, але твердо й цупко тримався рідного ґрунту і серед важких обставин збагачував рідну культуру цінними перлинами своєї творчості. У білоруській літературі Колос це в першу чергу лірик, ніжний, чутливий, навіяний привязанням і любовою до білоруського села, надиханий черствим ароматом білоруської природи. Як лірик він займає друге місце після Янка Купала. Як громадський діяч він безкомпромісовий, повний віри у білоруську справу, вязнений і переслідуваний не гнеться і не відступає зі шляху.

Після реферату відчитано кілька кращих творів Колоса, що викликали серед численних приявних помітне враження.

—o—

Медицина і здоровля.

Бережіться червінки й черевного тифу.

Ці заразливі тяжкі хвороби щороку з кінцем літа та осінню напастують людей та часто спричинюють смерть.

Як тільки доспіє городовина й садовина, що їх їдять сирими й немитими, як тільки наплодиться більше мух, що обсідають поживу, то пошесть червінки й тифу починається!

Виявляється червінка кривавою бігункою, що тягнеться довго та виснажує хворого, а не рідко кінчається і смертю. Найнебезпечніша вона для старших людей, зокрема для дітей, що підчас червінки мруть, як мухи! Червінка дуже заразлива так як і тиф. При тифі буває звичайно висока гарячка, а бігунки може й не бути.

Як людина заражується червінкою та тифом?

Через споживання занечищеної поживи, зокрема городовини, води та молока. Зараза (бактерії) займає у хворого кишки. З калом та сечею хворого зараза розноситься через брудні руки, потребники, недобре уладжені керниці, поливання занечищеною водою городовини, а головно через мухи, по всьому селі чи місті.

Як оберегтися від зарази?

Треба долержуватися в усьому якнайбільшої чистоти:

Не брати поживи брудними руками, сідати їсти, тільки вимивши руки милом.

Не їсти городовини й садовини, не вимивши їх добре чистою водою, а коли в селі чи в місті вже появилася хвороба, їсти їх тільки вареними!

Воду пити тільки з добре уладжених керниць, а підчас пошести краще пити воду тільки переварену.

Поживу, що вже приготовлена до їжі (молоко, хліб, сир, сметана, варена бараболя й ін.) тримати зачиненою в скрині, чи шафі, щоб на неї не сідали мухи, бо вони найбільше розносять заразу.

Діточі забавки (ґумову пипку й ін.) тримати в чистоті, бо коли дитина бере їх в рот, лиже, може легко заразитися.

Не дозволяти малим дітям підчас пошесті повзати по долівці, що може бути забруджена заразою.

Потребник слід тримати в чистоті, а по відданню стільця завсіди вимити руки, а потребник посипати або поливати вапном.

Хоронитись перед мухами, винищуючи їх флітом, мухолапками, уставляти на вікнах (бодай у кухні) сітки від мух.

Керниці тримати в чистоті; кожна керниця мусить мати постійне відро; відра не слід ставити на підлогу, на землю, щоб не забруднити керниці; краще користатись керницями з помпою.

В разі пошести піддатись охоронним щепленням.

Що робити із захворілими на червінку та тиф?

Якнайскоріше звернутися до лікаря. А тимчасом положити хворого в окреме ліжко, краще в окремій кімнаті, і додержувати строгої дієти; давати їсти лише переварену воду, чай, потім пісне (без сметанки) молоко; малій дитині спершу давати лише переварену воду або чай, а переходити на другу їжу лише за вказівками лікаря. На живіт треба класти теплі оклади з висівок, пляшки з теплою водою й ін. Коло хворого додержуйте якнайбільше чистоти ! нікого до нього не впускайте. Відходи зпід хворого дуже заразливі. Через це не викидайте їх до ями потребника (бо заразите цілий потребник!), а розбовтуйте їх із вапняною водою і після цього вже виливайте до окремої ями, що її треба щільно закривати від мух, а потім засипати землею.

Не відвідуйте хворих на заразливі недуги, та не впускайте здорових до хворих! Заховуйте санітарно-лікарські приписи!

КІНЕЦЬ АНҐЛІЙСЬКОГО ВОЛОДІННЯ НА СЕРЕДЗЕМНОМУ МОРЮ.

Мадрид, 18. 7. Еспанські моряки, що вернулися до Валенсії оповідають, що з кожним днем анґлійські кораблі відпливають зі Середземного Моря. За те помітна діяльність італійських літаків. Ще перед кількома днями анґлійські кораблі виконували контролю на Середземному Морі, а тепер заплили до пристаней.

—o—

РУЗВЕЛЬТ КАНДИДУЄ ВТРЕТЄ НА ПРЕЗИДЕНТА.

З Вашинґтону наспіли вістки, що конґрес демократів одноголосно іменував Рузвельта кандидатом на президента Північної Америки. Таким чином Рузвельт буде втретє президентом, хоч він самий проголосив закон, що один президент не може тричі кандидувати. З того приводу виринуть тепер в Америці негодування на Рузвельта, що самий нехтує закон.

З українського життя

»СВЯТО МОЛОДІ« В КРАМПНІЙ, ПОВІТ ЯСЛО

Дня 23. червня ц. р. відбулося в селі Крампній, пов. Ясло, серед чудових гір нашої Лемківщини »Свято Молоді« — здвиг усіх українських шкіл ясельського повіту. Зпоміж тих сіл Крампна лежить посередині. Зі 16-ох сіл прибула на означений день шкільна молодь, прибули і численні гості, м. ін. понад 70 німців із Ясла. Свято, дбайливо підготовлюване вже від кількох місяців наперед, випало напричуд гарно. Після глибокої змістом промови імспектора ясельських українських шкіл п. Ґамули, (що м. ін. повитав у німецькій мові і приявних на святі німців), почалися виступи шкільної дітвори, а то ритмічні вправи вінками, шаблями, хоруговками, переплітані народніми піснями. Це все відбувалось на широкому майдані, облитому сонцем, обрамованому зеленю дерев. В другій частині пописувалася дітвора на естраді — танки, пісні, гуртові деклямації. М. ін. приємну несподіванку, головно для приявних німців, зробила молодь села Святкова Велика, що відспівала дві німецькі пісні. Гості нагороджували кожну точку бурею оплесків. Свято закінчив промовою голова Комітету з Ясла адвокат д-р Ничка, що в українській і німецькій мові зясував значіння цього свята вказуючи на можливості свобідного розвитку Лемківщини в нових умовинах.

Лемківщина пробуджується! Причиняється до цього вперше чергу учительство, що прийшовши на цю Богом і людьми забуту землю — закасало рукави і забралося до праці. Забагато місця треба було б зужити, щоб вичислити хоч би зґрубша ті численні імпрези — концерти (головно Шевченківські), вистави і т. п., що відбулися тут в останніх кількох місяцях. Тепер у літніх місяцях побажані були б на нашому терені »столичні« гості: навіть дивуємося, що їх так мало туди навідується, а шкода для них самих, хоч би з оглядів туристичних. Природа прекрасна: серед зелених гір, що шумлять верховіттям високих ялиць і смерек, серед шуму гірських потоків — розкинулися тут і там гірські села. Вдаряюча в очі краса тутешніх жінок; навіть фахові німці — »расолоґи« — звернули на це увагу. Це країна у цілій первісній своїй красі; вистане згадати, що з землі бють тут цілющі мінеральні джерела, ще досі не використані.

Національна свідомість зростає з кожним днем. І це »Свято Молоді« піддвигнуло її на один ступінь вище. При цій нагоді треба згадати і про заслуги м. ін. місцевого діяча, адвоката мец. Петрука, що веде свою канцелярію в Жмигороді. В нього є дійсно ця централя всього національного руху Ясельщини.

—o—

НОВИНКИ

КАЛЄНДАР

ЛИПЕНЬ:

20. Субота — Томи прп.
21. Неділя — 5 ПО СОШ. ПРОКОП.
22. Понеділок — Панкратія

— АБІТУРІЄНТСЬКІ КУРСИ В ХОЛМІ. На основі дозволу німецької влади урухомила Управа Української Школи в Холмі абітурієнтські курси для підготовання учнів клясичного, гуманістичного та математично-природничоголіцею до іспиту зрілости, що відбудеться по феріях. Кандидати на цей курс можуть мати повне удержання в дівочому і хлопячому інтернаті. Зголошення приймає Дирекція — Холм, Алея Чарнецького 4.

ЖІНОЧИЙ В. В. М. закликає жінок вступати в члени. Вправи на площі (Краків, Ґжеґужецька ч. 18) відбуваються в такі дні: середа і пятниця від год. 18.30, в неділю в 7-ій рано.

ЖІНОЧА СЕКЦІЯ при т-ві »Просвіта« подає до відома, що дитячий садок буде відкритий і підчас шкільних ферій. Приймають дальші вписи в домівці т-ва, Краків, Ринок 12/II, між год. 9—1. Садок веде фахова сила.

Короткі вістки

= У ЛИТВІ проголосив міністр скарбу закон, що вводить засадничі зміни в господарському промисловому й торговельному житті.

= ДО ПАРИЖА вернулося 140 французьких автобусів, що були у Клермон-Феран. Значить життя у Парижі нормалізується.

= ІТАЛІЙСЬКІ літаки знову бомбардували в Ґібральтарі анґлійський корабель »Гуд«.

= ПАМЯТНИК МАННЕРГАЙМА. Небаром вибудують фінляндці у Гельсінках величавий памятник марш. Маннергайма і б. президента Фінляндії, Свіґуфвуда. Слід відмітити, що Совіти задумали побудувати в Карелі воєнний памятник — у тій частині, що її Фінляндія відступила Совітам.

= АНҐЛІЙСЬКИЙ урядовий воєнний комунікат признає, що італійці добули в цілості місто Мояль на кордоні Абісинії і Кенії.

= АНҐЛІЙСЬКІ БАНКИ замкнули французькі конта, бо, мовляв, Франція є вже ворогом Анґлії.

= З УВАГИ на те, що вже виразно зазначується програ Анґлії у війні, анґлійське громадянство дуже затривожене.

= У ВИБОРАХ на президента Мексико добув перемогу ґен. Ґамахо, кандидат революційної партії.

ДО МУЗИКІВ ТА ТИХ, ЩО НЕЮ ЦІКАВЛЯТЬСЯ

Щоби рушити з місця деякі пекучі питання нашого імпрезового та музичного життя, а рівночасно прийти з поміччю безробітним музикам, просимо всіх заінтересованих увійти з нами безпосередньо або за посередництвом Українських Допомогових Комітетів у контакт. Справа така:

а) В містах і містечках, де є запотребування на науку музики (гру на фортепіяні, чи інших інструментах) треба перевести анкету із заінтересованими батьками й опісля прислати нам списки дітей з оцими даними: вік дитини, чи вчилася музики, як довго й де, адреса й звання батьків, а також подати, чи в даній місцевості вчить хтось музики й хто. Зазначити інстументи, на яких діти мали би вчитися.

б) Всіх вчителів музики просимо у власному інтересі подати свої адреси, кількість учнів, матеріяльне положення, фахову освіту (дипльоми й практику).

в) Всіх безробітних диріґентів хорів і дутих орхестр — (кваліфікованих, тобто із диріґентським курсом) або довголітньою практикою) — просимо подати свої адреси й евентуальні вимоги щодо місця праці.

г) Подати місцевості, в яких потрібно диріґентів із поданням вимог і винагороди.

ґ) Подати спис потрібних нот (евент. загально очеркнути: прим. »боєві пісні на мужеський хор«).

д) Всіх музиків і мистців (фахових співаків і віртуозів) просимо подати свої адреси із поданням роду музикування, праці, (в гурті чи окремо) із зазначенням часу, потрібного на підготову.

Ціль: збірні концерти, концертові турне.

Зголошення слати на адресу: Український Центральний Комітет, Краків, вул. Зелена 26/11. Культурно-Освітній Відділ.

УКРАЇНСЬКИЙ ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ
Культурно-Освітній Керманич.

Заграничні військові аташе оглядають побоєвища на Заході.

Румунія не переговорює з сусідами

Софія, 19. 7. У закордонній пресі появилися вістки, що між Румунією з одного боку, а Мадярщиною і Болгарією з другого, ведуться переговори в справі поладнання територіяльних спорів. При тому відмічено, що Югославія посередничає у тих розмовах.

Болгарський часопис »Зоря« твердить, що ці поголоски неправдиві. Часопис підчеркує, що посередником у тому спірному питанні може виступати лише великодержава, щоб забезпечити правильну мирну розвязку того непорозуміння.

—о—

Програма японської політичної партії

Токіо, 19. 7. Найбільша японська політична партія Мінсеїтсо прийняла нову програму, що має на меті зорґанізування японського народу на основах тоталістичних. Програма видвигає такі домагання: 1) Одність національної політики, 2) дозброєння, 3) участь Японії у творенні нового ладу у світі, 4) створення нового національного господарства, 5) національне виховання, 6) взаїмне достосування культури заходу і сходу, 7) вдержання і розвиток японської раси.

Французькі чорні вояки з кольоній в німецькому полоні.

Листування Адміністрації

Вп. Олександер Петришин — Ватенштед: Похибку в адресі справили — якщо доплатите 0.25 сот., то Ваша передплата буде вирівнана до кінця

Вп. Петрусь Яків — Роттенбурґ: Якщо доплатите 2.— зол., Ваша передплата буде вирівнана до кінця ц. р.

Вп. Теодор Ступак — Пфінкенгерт: Картку Вашу отримали — часопис висилаємо. В справі Ваших родичів нічого не можемо Вам порадити.

Вп. Яворський Григорій — Кравтгойзен: Якщо доплатите 2.— зол. Ваша передплата буде вирівнана до кінця вересня ц. р.

Вп. Кішак Іван — Шільтерн: Почавши від 15. VII. ц. р. висилаємо Вам часопис. Грошей, висланих Вами до УНО в Берліні, ми ще не отримали.

Вп. Юрко Лапай — Віммер: Готівку 14.— зол. отримали. Якщо доплатите 1.25 зол., Ваша передплата буде вирівнана до кінця серпня ц. р.

Вп. Барна Михайло — Бобова к/Струже: В справі виказки, просимо звернутися до Українського Комітету, Вашого повіту. Про переслідування напишіть допис до »Кр. Вістей« та до Укр. Центрального Комітету в Кракові, вул. Зелена ч. 26, м. 11.

ОГОЛОШЕННЯ

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Дрібних оголошень на кредит не поміщуемо. Просимо присилати гроші водночас із текстом оголошення! Цінник оголошень поміщений у кожному числі на останній сторінці вдолині.

КОПЕНГАГА. В. П. Д-р М., бувший Кореспондент »Нового Часу« в Данії Подайте Свою адресу до »К. В«. Вітаю Вас! П. С-ий. 6-?

Пошукую брата Кіндрата Кальбу з 22. п. арт. Либонь перебуває в німецькому полоні. Зголошення до »Кр. Вістей«. 678 5-8

Шукаю Друзів із Ласківців, пов. Теребовля. Подайте свої адреси для Поперечного Дмитра до Адм. »Краківських Вістей«. 710 2-3

Українець-кавалер — пізнає жінку від 20—28 літ, пристійну, добре збудовану. Ціль матримоніяльна. Зголошення до Адм. »Кр. Вістей« під число »715«. 715 1-4

Адвокат ЯРОСЛАВ ГРИНЕВИЧ відкрив свою канцелярію в Грубешові напроти пошти. 681 5-10

Прошу всіх моїх шкільних і з приватного життя товаришів, як і знайомих моїх і моїх родичів подати мені свої адреси. **Роман Краковецький**, — Hannover, Limmer, Tösseweg 34 (bei Herr Wesche). 718 1-2

Розводи в Духовному Суді веде та в справах розводових інформує Консисторський Оборонець **Павло Денисенко, Варшава, Вспульна 60/4.** 4-6

Уневажнюю згублену книжку (авсвайс) видану Українським Допомоговим Комітетом у Кракові на прізвище **Боднар Софія**, Краків, Шуйського 1. двері 6. 722 1-1

Ірина Кобзяр-Варцабова, подай свою адресу! Хоминова Марія, Люблинець Старий, Kreis Томашів Любл., пошта: Чесанів (Cieszanow). 723 1-2

Пошукую свого брата Івана Попчука з села Пруськ — Рівенщина. — Хто знав би, де він живе (в якому лягері), хай ласкаво зголосить на адресу: Weida N. Post Hundeluft, über Dessau-Rosslau Tymisch Peptschuk. 724 1-1

Друзі з Коломийщини **(село Пядики)**, прошу зголоситися на адресу: **Іван Ліборак**, Strehlen, Schl., Molkerei. 725 1-1

Хто знав би щонебудь про Осипа Лещишина з Хирівщини, що служив у 4-ому полку саперів у Перемишлі, хай ласкаво повідомить на адресу: Ukrainische Volksschule in Żerdenka, post Hoczew. 726 1-2

Станиславівці та Богородчанці! Прошу повідомити, що сталося з Родиною по мойому відїзді. Petruś Jakiw. Rothenburg o/d Tauber, Weichselbaum 2 728 1-1

Пошукую сина Любомира. Вістки для батька Михайла Білика. Lulbin, Okopowa 8. 727 1-2

Мирославе й Юрку Котиси, відізвіться А. Соболева, Сянік, Книгарня »Освіта«. 729 1-1

Спадщинні справи, віндикація, належностей у всіх державах, — частинно власним коштом. Бюро Поруки, Warszawa, Piusa Nr. 14A. m. 11. 730 1-1

Пошукую Д-ра Тригубчака Арсена та Кивелюка Павла, — Стебельський Василь, **Адамівка**, пошта: Тарногород. 732 1-1

Скрипак - віртуоз, молодий, українець, — шукає праці в орхестрі. В порядному льокалю. Варшава, вул. Ченстоховська 19, м. 5. 731 1-1

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 320 зол., ¼ сторінки 180 зол., ⅛ сторінки 150 зол., 1/12 сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 3 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.
ПЕРЕДПЛАТА »Кр. В.«: Цінник передплати поданий на першій сторінці. Передплату треба висилати згори. Передплата однакова в краю й закордоном. Часопису на кредит не можемо висилати. При зміні адреси треба все подавати попередну адресу.
КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хто хоче замовити книжки просто на свою адресу — повинен наперед прислати належитість і на пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки.
ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату чи книжки з Генерал-Губернаторства належить посилати переказами або чеками нашого видавництва PSch A Warschau Nr. 2.143. З Німеччини на адресу: „Ukrainische Nationale Vereinigung" Berlin W. 50. Ansbacherstr. 15. З Протекторату на адресу: „Probojem".Praha XIV-65 post. schr. 3.— Курс 1 нім. марки 2 золоті. При висилці грошей все треба подати на що призначені гроші.

За Редакцію відповідає начальний редактор Л. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Кармелітська 34, II. Телефон 230-39
З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.

Veranwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil; Hauptschriftleitrr L. Chomiak Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Karmeliterstrasse 34. II. Fernsprecher 230-39. Druck: „Nowa Drukarnia Dziennikowa", Kommissarische Verwaltung. Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher. 102-79